28 ИЮН 199

Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزى

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ 1411 ЙИЛ ЗУЛ-ҲИЖЖА, 13-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ САРАТОН, 7-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январда таваллуд топган | 1991 йил 26 июнь, чоршанба, 120-сон | НАРХИ обуначига 7 тийин. сотувда 10 тийин.

Фармонга муносабат

ХАЛҚИМИЗНИ ЎЙЛАСАК

Ўтмишдошларимиз элу элатлар қудратини дон ва ноннинг сероблиги билан ўлчашган. Бу нисбат ҳозир ҳам ўз кучида. Нонни ўртаосиёликлар айниқса кўпроқ қадрлашади. Боиси — чор-ночорларга нондан кўра арзон, тотли ва муқаддас таом йўқ.

Президентимизнинг «Республика қишлоқ аҳолисини овқат учун дон (буғдой) билан таъминлашга доир қўшимча тадбирлар тўғрисида»ги фармонини биз ўзбекларнинг азиз ва лазиз таоми бисёрлигига кафолат берувчи муҳим ҳужжат деб қабул қилдик. Мазкур фармонга асосан ёппасига ғўза эгаллаган далаларни эндиликда буғдой билан алмаштиришга йўл очиқ.

Бозор иқтисодиётидан боши яна тошга теккан қишлоқ аҳолиси бу каби одилона ва оқилона фармонлар шарофатидан оғзи ошга тегиши шубҳасиз.

Хонқа — Хоразмда аҳоли энг зич яшаётган районлардан бири. 18 минг гектар экинзорга 90 минг киши тўғри келади. Ташвиш туғдираётгани шуки, ана шу пайкалларнинг минг гектарга яқининигина буғдойзорлар ташкил этади. Шунисига ҳам шукур. Ўтган йилларда дон учун бирон таноб ерга ҳам буғдой экилмаган. Ҳамон эсимда: 60-йилларгача воҳадаги ҳар бир хонадон ўз томорқасига буғдой эккан. Дони нонга, сомони чорвага ва сувоққа яраган. Энг муҳими, нон тақчиллигини йўли беркилган. 1960 йилдан сўнг вилоятда буғдой етиштириш қатағон этилганда одамлар ноннинг қадрини дарҳол ҳис қилдилар. Орадан 30 йил ўтиб ҳамжиҳатлик таомилларимиз путурдан кетгач, яна чинакам тақчилликка дуч келдик.

Президентимизнинг янги фармони меҳнаткашлар турмушини янада пухта муҳофаза қилишга, тадбиркорлик билан иш тутишга йўл очиб бермоғи керак. «Ўзинг учун ўл, етим» қабилида иш тутилаётган ҳозирги кезларда тўқлик ва қудрат манбаи — дон яна шоҳ экинлар қаторидан ўрин олмоғи даркор.

Районимизда республикамиздаги энг йирик ун тегирмонларидан бири ишлаб турибди. У бир кеча-кундузда 300 тонна ун тайёрлайди. Миришкорларимиз етиштирган донни унга айлантириш учун корхонанинг уч кунлик иши кифоя. Истардикки, корхона тинимсиз ишлаб турса. Ўзбекистон Дон маҳсулотлари вазирлиги корхонани хом ашё билан таъминлашни диққат марказидан қочирмаслиги керак. Унинг таъминотини яхшилашга биз, хоразмликлар ҳам эндиликда баракали улуш қўшишимиз мумкин. Чунончи, Қорақум саҳросига, Амударё этакларига туташ текисликлар ва 200 минг гектар соҳилни эгаллаган Тупроққалъа чўлларининг катта қисмини буғдойзорларга айлантириш имкони бор, деб ҳисоблайман. Алмашлаб экишда буғдойни ҳам кенгроқ жорий қилмоқ зарур.

Дончиликни равнақ топтириш мақсадида бу йил катта қадам ташлаган бўлсак-да, режаларимизнинг бир қисми амалга ошмай қолиб кетди. Вилоят деҳқончилик давлат-ширкат бирлашмаси не машаққатлар эвазига Сурхондарёдан топиб келтирган уруғлик буғдойнинг 250 тоннадан кўпроғи, районимизда эса 20 тоннага яқини экилмай қолди. Бу пахтага маҳлиё раҳбарлар ҳафсаласизлиги, узоқни кўра билмаслиги оқибатидир. Халқимизни ўйлайдиган бўлсак, тадбиркорлигимизни қўлдан бермаслигимиз даркор. Баҳорда буғдой экиб уни ўз бошида йиғиштириб олиш, ўрнига маккажўхори ва бошқа эртапишар сабзавот уруғини қадаб яхшигина ҳосил кўтариш учун, айни пайтда Президентимиз фармонини бажо келтириш учун воҳада каттагина имкониятлар бор.

К. ЖУМАНИЕЗОВ,
Хонқа район деҳқончилик давлат-ширкат уюшмаси раиси.

ИЖРОГА КИРИШДИК

Республикамиз раҳбарияти бозор иқтисодиёти юкини кўтармоқ учун халқда куч тўплаш йўлидан бориб тўғри қилди. Томорқа берилиши, шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш тадбирлари бугунги кунда муҳим аҳамият касб этаётир. Бугунчалик-ку нон маҳсулотлари нархи кўтарилмай, ваҳима юкини бирқадар босиб келаяпти. Лекин аҳволнинг эрта-индин яхшиланиб кетиши умидидан ҳамон дарак йўқроқ. Инчунин, мен Ўзбекистон ССР Президентининг қишлоқ аҳолисини овқат учун дон (буғдой) билан таъминлашга доир қўшимча чоралар тўғрисидаги фармонини навбатдаги оқилона ҳаракат сифатида кўраяпман.

Аслида бу тадбир районимизда бултур синовдан ўтказилди. Масалан, «Зарбанд» давлат хўжалигимизда ҳар оилага 300 килограммдан, «Янгикент» давлат хўжалигида жон бошига 50 килограммдан дон берилганди. Қишлоқ совети ҳудудидаги иккита тегирмон шу ҳисобдан ишлаб турибди. Қониқиш билан айтишим керакки, бизда унга зориқиш сезилмаётганининг бош сабаби ана шунда.

Аҳолига буғдой улашиш, менимча, бундан буён энг ўткир вазифа тусини олади. Бу муаммони ҳал қилишда эса юқоридаги фармон даъвати кучли асос бўлади. Лекин ҳар қандай амру фармон жойларда бажарилсагина қадр топади. Бу, ўз навбатида, ижро идоралари зиммасига катта масъулият юклайди. Биз шундан келиб чиқиб, қатор тадбирлар белгиладик. Асосий эътибор 2.100 гектардан зиёд майдондаги ғалла ҳосилини нобудгарчиликсиз йиғиштириб олишга қаратилмоқда. Сир эмас, биздаги ўрим комбайнлари бирмунча номукаммал. Донни тўкиб-сочиб юбориш ҳоллари кўп учрайди. Шу боис 11 та комбайнни талаб даражасида созлаш вазифасини кескин қўймоқдамиз. Бу талабни асосан депутат бўлмиш раҳбар ва мутахассислар, бўлим бошқарувчилари ва бригадирлар зиммасига юклаяпмиз.

Ўйлаймизки, бу тадбирлар ўз самарасини беради. Ўрим-йиғимни ниҳоясига етказиб, Президент фармони ижросини таъминлашга эришамиз.

Ҳайдар ОҚБОЕВ,
Иштихон районидаги Зарбанд қишлоқ совети раиси.

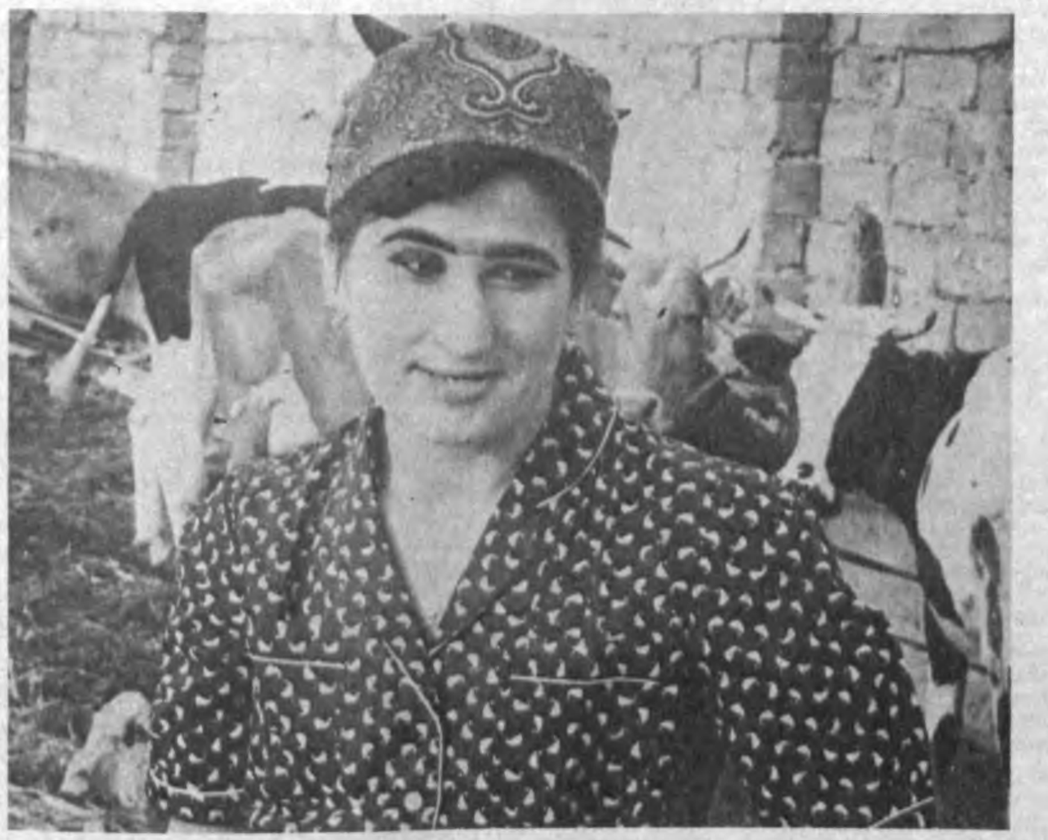

Фермер хўжаликларини бошқаришда хотин-қизлар ҳам эркаклардан қолишмасликларини амалда исбот этмоқдалар. Октябрь районидаги Охунбобоев номли давлат хўжалигида меҳнат қилаётган Ўтагул Бойжонова ана шундайлардан бири ҳисобланади. Ҳозирги кунда унинг қарамоғида ўнта соғин сигир, ўн бешта гўштга топшириш учун боқилаётган қорамол ва ўттизта қўй бўлиб, йил охиригача давлатга 10 тонна гўшт ва 10 тонна сут топширишни режалаштирган.

СУРАТДА: ёш фермер Ў. БОЙЖОНОВА.

Еркин БОТИР олган сурат.

Ишбилармон кишилар

ЎШАЛ КУН КЕЛУР

Июнь ойи якун топаётганига қарамай деҳқон бозоридаги нарх-наво кун сайин космик сайёра каби шиддат ила кўкка кўтарилиб кетаяпти. Аввваллари бир оила эҳтиёжи учун тахминан 20 сўм сарфланадиган бўлса, энди унинг орқасига яна битта нўл қўшилади. Бу ҳол шаҳарлик аҳоли: олиму уламо, ишчи ва хизматчиларни ҳам таҳликали аҳволга солиб қўйди. Нима қилмоқ керак? Эртага нима бўлади?

— Бозор деҳқондаги очилмаган имкониятларини ишга солишни, тадбиркорроқ йўл тутишни талаб этади, — дейди Крестьянок даҳасида яшовчи Нажмиддин ота Эркабоев.

— Баъзан ачиниб кетасан: Президентимизнинг саъй-ҳаракатлари сабаб жуда кўп кишилар томорқа билан таъминландилар. Қолаверса, қишлоқда яшайдиганларнинг аксариятида ҳайҳотдек томорқа бор. Кўп ҳолларда ана шу томорқаларга ҳеч нарса экилмаганига кўзинг тушади. Бу эса бозордаги қимматчиликларни келтириб чиқараяпти.

Отанинг гапларида жон бор. Иқтисод таназзулга юз тутиб, тангчилик кундан-кунга авж олаётир. Бозорда картошкаю пиёзнинг нархи иккию тўрт сўмнинг орасида. Сабзию карамники ҳам ҳаминқадар. Шундай оғир аҳволда ҳам аҳолини қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан ўз вақтида таъминлаб турган танти деҳқонга таҳсину тасанно айтиш даркор. Каттагина томорқаси бўла туриб, унга маккажўхоридан бошқа меҳнат талаб қиладиган экин экмайдиган эринчоқ деҳқонга нима дейиш мумкин?

Айтайлик, Нажмиддин отанинг 15 сотих ери бор. Шундан 8 сотихи ток. Қишин-ёзин бир қарич ер ҳам бўш турмайди. Ҳатто токзор остида ҳам иссиқхона қилиниб кўчат етиштиришади.

— Ҳар йили узумнинг ўзидан кам деганда 3—3,5 минг сўм даромад қиламиз, — дейди отанинг рафиқаси Қаҳрамон она Саодат ая. — Ўтган йили баҳорда иссиқхонамизда 60 минг туп кўчат етиштирдик. Ҳар тупини хўжаликларга шартнома асосида 5—6 тийиндан бердик. Томорқадаги бодринг, карам ва помидордан ҳам 4—4,5 минг сўмдан зиёд даромад қиламиз. Гўшт, гуручдан ташқари қозонга тушадиган ҳамма нарса ўзимиздан чиқади. Бу йилги кўрсаткичларимиз ҳам ёмон эмас.

Демак, иқтисод бўронларидан деҳқонни фақат тадбиркорлик сақлаб қолади, сўнгра эса... тажриба.

Хабарим бор, Нажмиддин ота Эркабоев истиқомат қиладиган Гулистон районида ўтган йили аҳолига томорқа учун 534 гектар унумдор ер ажратиб берилди. Томорқага эга бўлган 1.409 хонадон эгаларининг айримлари иморатни бошлаб юборишган бўлса, баъзилари шағал тўкиб қўйишди. Экин экилмай бекор турган майдонлари ҳам учратиш мумкин. Деҳқон бозорининг сероблигарчилигини таъминлаш ҳақида эса жуда кам киши қайғураяпти. Энг ачинарли томони шундаки, 10—15 сотих томорқага эга бўлган баъзи хонадонларда қозонга тушадиган сабзавот маҳсулотлари бозордан харид қилинади. Уз томорқаларига эса чорва учун маккажўхори ёки беда экишади, холос. Эҳтимол, аҳолига берилаётган томорқани мунтазам назорат қилиб туриш керакдир?

Нажмиддин ота хонадонида бўлган киши сабзавотчиликка ихтисослаштирилган кичик жамоа хўжалигига кириб қолгандай сезади ўзини. Ҳар бир кўчат батартиб экилган, деҳқон ардоғида.

— Ўтган йили бу ерга бодринг экилганди, бу йил помидор экдик, — дейди Саодат ая аллақачон пишишга улгурган помидор пайкалига ишора қилиб. — Эрта-ю кеч томорқадамиз. Дастурхонимиз тўкинлиги шундан бўлгач, меҳнатнинг оғирлиги ҳам билинмас экан.

Бу хонадонни районда кўпчилик билади, ҳурмат қилади. Ота «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида қарийб қирқ йил пахтачилик бригадасига бошчилик қилган. Кўксини иккита Ленин ордени ва бир қанча медаллару нишонлар безаб турибди. Нажмиддин ота ва Саодат ая тарбиялаб вояга етказган ўн фарзанднинг ҳаммаси эл-улус хизматида. Тўнғичлари Дилбархон район ижрокоми раисаси, Моҳирахон ва Ҳакимжон педагог, Тоиржон агроном, Гулнорахон, Зокиржон ва Зоҳиджонлар шифокор, Ҳусниддин, Муҳиддин, Шоирахонлар ҳам бўлажак педагоглардир.

— Қизингиз ижроком раисаси бўлсалар, бозорчилик қилиш эриш туюлмайдими? — дилдаги саволим тилга кўчади.

Ая эса майингина жилмаяди:

— Қизим, ўғирликнинг, нопокликнинг ўяти бор, бироқ тирикчилик учун ҳалол меҳнатнинг уяти йўқ. Керак бўлган пайт ҳамма болалариму келинларим томорқага қарашади, ўтини юлишади. Деву париларнинг, инсу жиноларнинг подшоҳи Сулаймон пайғамбар ҳам олтин қасрда яшагани билан толдан замбил ясаб бозорда сотиб, ўшанинг пулига қорни тўйғазган экан. Ҳалол ишлаб пешона тери эвазига топилган нон ширин бўлади.

Бугун ҳамманинг хаёлида бир фикр: меҳнаткашнинг дастурхони тўкин бўладими? Қимматчилик ҳуям сураётган бир пайтда рўзғорини базўр тебратаётган хонадон соҳибларининг елкасига ҳам офтоб тегадими? Бозорларимизга файзу барака, сероблигарчилик қайтадими? Саволлар оғир, саволлар жавобсиз... Мен эса ўша хушнуд кунлар келишидан умидворман. Агар деҳқон имкониятларини ишга солса, тадбиркорлик билан иш юритса, яхши кунлар келади. Халқимизни бу инқироздан Нажмиддин ота ва Саодат ая сингари тадбиркору тажрибали фидойилар халос этишларига ишонаман.

Мавжуда ТОЖИБОЙ қизи.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ҚОНУНИ

«СССР БУЙДОҚЛАРИГА, ЕЛҒИЗ ВА КАМ ЖОН ОИЛАЛИ ФУҚАРОЛАРИГА СОЛИНАДИГАН СОЛИҚНИ БОСҚИЧМА-БОСҚИЧ ВЕКОР ҚИЛИШ ТУҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИГА УЗГАРТИШ ВА ҚУШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Кенгаши қарор қилади: «СССР бўйдоқларига, ёлғиз ва кам жон оилали фуқароларига солинадиган солиқни босқичма-босқич бекор қилиш тўғрисида»ги 1990 йил 23 апрель СССР қонунига (СССР халқ депутатлари съездининг ва СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1990 йил, 19-сон, 322-модда) қуйидаги ўзгартиш ва қўшимчалар киритилсин:

1. 1-моддадаги «1990 йил 1 июлдан» сўзлари «1991 йил 1 апрелдан» сўзлари билан алмаштирилсин, «100 сўмдан ошмайдиган» сўзлари эса «160 сўмдан ошмайдиган» сўзлари билан алмаштирилсин.

2. 2-моддада:

Биринчи абзацдаги «1990 йил 1 июлдан» сўзлари «1991 йил 1 апрелдан» сўзлари билан алмаштирилсин, «101 сўмдан 150 сўмгача» сўзлари эса «161 сўм ва ундан ортиқ» сўзлари билан алмаштирилсин;

Солиқ ставкаси жадвали қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

Ойлик даромад миқдори	Солиқ миқдори
161 сўмдан 200 сўмгача	160 сўмдан ошадиган миқдордан 5 фоиз
201 сўм ва ундан ортиқ	2 сўм плюс 200 сўмдан ошадиган миқдордан 6 фоиз

Модда қуйидаги мазмунда иккинчи қисм билан тўлдирилсин:

«СССР фуқароларининг асосий иш жойидан ташқари жойда олган даромадларидан, шунингдек меҳнат вазифаларини амалга ошириш билан боғлиқ бўлмаган даромадларни солиқ даромад миқдорининг 6 фоизи миқдорида ундириб олинади».

3. Қонун қуйидаги мазмундаги 6-модда билан тўлдирилсин:

«6-модда. Чернобиль фалокати оқибатида азият чеккан қуйидаги фуқаролардан, шунингдек азият чеккан оилаларнинг эрларидан СССР бўйдоқларига, ёлғиз ва кам жон оилали фуқароларига солинадиган солиқни ундириш бекор қилинсин:

а) Чернобиль атом электр станциясидаги фалокат оқибатида дардга чалинган ва нур касаллигига учраган фуқаролардан, шунингдек ногиронлиги Чернобиль фалокати билан боғлиқлиги аниқланган III гуруҳ ногиронларидан, шу жумладан:

Чернобиль Атом электр станцияси атрофидаги зона доирасида фалокат оқибатларини тугатишда қатнашган ёки мазкур станцияни ишлатишга ёхуд бошқа ишларда банд бўлган (шу жумладан вақтинча юборилган ёки хизмат юзасидан борган) шахслардан;

Атом электр станцияси атрофидаги зонада хизматни ўтаган, ўтаётган, ички ишлар идораларининг бошлиқлари ва оддий ходимлари бўлган шахслардан;

СССР Қуролли Кучларида, СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг қўшинлари ва идораларида, Ички ва темир йўл қўшинларида ҳамда бошқа ҳарбий тузилмаларда хизматда бўлган ва мазкур фалокат оқибатларини тугатиш билан боғлиқ бўлган ҳарбий хизматчилар — офицерлар, прапоршчиклар, мичманлардан, муддатдан ортиқча хизматдаги ҳарбий хизматчилардан, сержант ва оддий таркибдаги ҳарбий хизматчи бўлган оилалардан, шунингдек мазкур станция атрофидаги зонада ишларни бажариш учун махсус чақирилган ва жалб этилган ҳарбий мажбурлардан;

Фалокат атрофидаги зонадан 1986 йилда кўчирилган (ихтиёрий равишда кўчиб кетган), шунингдек бошқа жойга кўчириладиганлар зонасида ва бошқа жойга кўчиш ҳуқуқи билан шу зонада 1986 йил 26 апрелдан бошлаб яшаётган (яшаган) шахслардан;

б) Чернобиль атом электр станциясидаги фалокат оқибатларини тугатиш ишларида станция теварагидаги зона доирасида 1986—1987 йилларда қатнашган ёки шу даврда Чернобиль атом электр станциясини ишлатишда ёхуд ундаги бошқа ишларда банд бўлган шахслардан (шу жумладан вақтинча юборилган ёки хизмат сафарига борганлардан);

в) Ушбу модданинг «а» кичик бандининг тўртинчи абзацида кўрсатилган ҳарбий хизматчилардан ҳамда 1986—1987 йилларда ушбу фалокат оқибатларини тугатиш билан боғлиқ бўлган ишларга махсус чақирилган ва жалб этилган ҳарбий мажбурлардан, қаерда жойлашишидан ҳамда бажарадиган ишидан қатъи назар;

г) 1986—1987 йилларда станция атрофидаги зонада хизматни ўтаган ички ишлар идораларининг бошлиқлари ва оддий ходимлари бўлган шахслардан».

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти **М. ГОРБАЧЕВ.**
Москва, Кремль.
1991 йил 11 июнь.

МАКТУБЛАРДА ЭЛ ОВОЗИ

ТАШАББУСГА ҚАНОТ КЕРАК

Асли андижонлик бўлган Ҳабибулло Ўрмонов Куйбишевда машинасозлик техникуми директорининг ўринбосари бўлиб ишларди. У Охунбобоев шаҳридаги 27-давлат подшипник заводига ишга келгач, директор Ж. Салоҳиддиновга бундай деди:

— Агар корхонанинг иккинчи навбати фойдаланишга топширилса, қўшимча 200 ишчи талаб этилади. Бизга, қолаверса, районда ташкил этилаётган кичик корхоналарга ҳам ишбилармонлар керак. Бунинг учун эса завод қошида машинасозлик техникумининг филиали очилиши зарур. Нима дейсиз?

Директор рози бўлгач, Жалолқудуқда туғилиб ўсган СССР халқ депутати Василий Иванович Цога ана шу масалани ҳал этиш юзасидан сўров берилди. Ноиб ташаббускорларни қўллаб қувватлади. Шундай қилиб, 1990 йилда филиал ташкил этилди. Унга тажрибали мутахассис Ҳабибулло Ўрмонов мудир этиб тайинланди. Биринчи октябрдан бошлаб эса 120 нафар йигит-қиз машғулотларни бошлаб юбордилар.

— Бу ўқув йилида кундузги бўлимга 60, кечкисига 120 талаба қабул қилинади,— дейди Ҳабибулло Ўрмонов. — Лекин ҳозирданоқ қатор муаммолар кўндаланг бўлаётир. Аввало Ойим қишлоғидаги 4-мактаб-интернат биносига (у ўз фаолиятини тугатди) 25-ҳунар-техника билим юрти кўчирилиши, унинг ўрнига техникум жойлаштирилиши лозим. Иккинчидан, келгусида билим даргоҳимиз учун 4 қаватли ўқув биноси барпо этиш, ётоқхона, спорт зали, ёзги ва қишки сув ҳаваzаси, устахона, иситиш тармоғи, стадион қурилиши мўлжалланган. Шу мақсадда 10 гектар ер ва 6,5—7 миллион сўм ажратилиши керак. Учинчидан, Куйбишев шаҳридаги машинасозлик техникуми тугатилганлиги муносабати билан унинг барча лаборатория жиҳозлари бизга келтирилиши даркор. Бу ҳақда СССР Машинасозлик вазирлигининг тавсияси бор.

Афсуски, буларнинг бирортаси ҳал этилмаяпти.

Бугун, айниқса келажакда саноатимизга илм-фан сирларини чуқур эгаллаган, турли касб соҳиби бўлган ёшлар ғоят зарур. Техникум маъмуриятининг саъй-ҳаракатлари боиси ана шу эзгу ниятни амалга ошириш. Уларга, яъни ташаббускорларга фақат қанот керак.

Ўрмонжон ФОЗИЛОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

«ЧОП, ЭЛЕКТРЧИНИ ТОП!»

...Маҳмуджон ва унинг оиласи ойнаи жаҳоннинг оқшомги кўрсатувларини томоша қилишарди. Бир маҳал «лип» этиб электр чироғи ўчиб қолди. Хонадон соҳиби дарғазаб бўлиб, тўнғич ўғлига қичқирди:

— Чоп, электрчини топ!..

Бу воқеани нима учун қаламга олдим? Сабаби — электрчилар номини фуқаролар ҳам, раҳбарлар ҳам кўпинча фақат шундай дамларда эслашади. Аслида ана шу касб эгаларига осон тутиб бўлмайди.

Мен 1959 йилдан буён Қува райони электр тармоғида ишлайман. Жамоага раҳбарлик қилаётганимга ҳам кўп вақт бўлди. Лекин кейинги пайтларда бизнинг меҳнатимиздан аҳолининг кўнгли тўлмаяпти. Нима, ёмон хизмат кўрсатаяпмизми? Йўқ. Гап бошқа ёқда.

Аввало ускуналар, эҳтиёт қисмлар, техника воситалари билан таъминлаш яхши йўлга қўйилмаганлиги ишга тўғаноқ бўлмоқда. Маошнинг камлигидан электрчи касбининг этагидан тутадиганлар йил сайин камаймоқда, мутахассислар эса бошқа соҳага ўтиб кетишаяпти. Устига устак, линиялар 25—30 йил аввал барпо этилган эмасми, бариси тутдай тўкилай деб турибди. Уларни таъмирлашга эса маблағ йўқ.

Яна бир масала. Икки йил мобайнида районимизда 12 минг оилага уй-жой қуриш учун ер берилди. Ҳозир уларнинг аксарияти янги иморатларда яшамоқда. Бироқ ана шу хонадонлар ва кўчаларни электрлаштириш ниҳоятда суст бораяпти. Бу ҳол табиий равишда аҳоли ўртасида норозиликни келтириб чиқараётир.

Юқоридаги муаммолар, менимча, барча районларга тааллуқли. Тегишли маҳкамалар уларнинг ечимини топишда бизга ёрдам берадилар, деб умид қиламиз.

Тўлқин СОЛИЕВ,
СССР энергетика аълочиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган электрчи.

ЗАМОНАВИЙ ДЕГАНИ — ЧАЛА ДЕГАНИ

Эсингиздами, 20—30 йил муқаддам рўзномалар саҳифаларида «Қўриқ фалон районда замонавий посёлка барпо этилди», «Пистончи номли совхозда чўлқуварларга атаб учта замонавий уй-жой қурилди» қабилидаги хушхабарлар эълон қилинарди. Сиз «замонавий» сўзининг маъносини чақиб кўрганмисиз? Бу — чала дегани. Мен Ильич районидаги Узоқов номли давлат хўжалигига кўчиб келганимдан кейин бунга комил ишонч ҳосил қилдим.

Қўрғонда ростмана бозор, ҳаммом йўқ. 188 хонадонли 88 та уйнинг бирортаси қишда иситилмайди, канализация тармоғига эга эмас. Титов номли, Волков номли, «Комсомол», Акмал Икромов номли, «Самарқанд», «Пахтакор» совхозларида эса иккинчи қаватда яшовчи танишингизнинг ҳужрасига нарвон орқали чиқасиз. Чунки зинапоя биринчи қаватдаги хонадоннинг ичкарисидаки, бу ерда бошқа оила истиқомат қилади...

Раҳбарларнинг айтишларича, ана шу нуқсонлар турғунлик йилларидаги ҳайбаракаллачиликнинг маҳсули эмиш. Бўлса бордир. Аммо ҳозир, яъни қайта қуриш даврида нега уларга барҳам берилмаяпти? Чала қўрғонлар, чала уйларда қачонгача яшаймиз?

Акмал СУЮНОВ.

ҚАЛБ ИЗТИРОБИ

Аввало ўзимни таништирай: Тошкент шаҳар трамвай-троллейбус бошқармасига қарашли «Қизил Шарқ» депосида 16 йилдан буён ишлайман. «Биринчи классли ҳайдовчи» малакасига эгаман.

1989 йилнинг август ойида ҳайдовчилар маъмуриятга мурожаат қилиб, эксплуатация бўлими бошлиғи В. И. Аляпкин ўрнига бошқа кишини тайинлашни қатъий талаб этишди. Акс ҳолда норозилик белгиси сифатида иш ташлашлари мумкинлигини таъкидладилар.

Раҳбарият воқеанинг бундай тус олишини кутмаган эканми, демократия асосида сайлов ўтказишга мажбур бўлди. Тўрт кишининг, жумладан менинг номзодим ҳам кўрсатилди. А. Юсупов ўз номзодини қайтариб олди. Мен ҳам ана шу йўлни тутмоқчи эдим, ҳамкасбларим «ишонганимиз сен-ку», деб овоз бериб юборишди.

Бутун можаро шундан кейин бошланди. Гарчи раҳбарлик соҳасида тажрибам бўлмаса-да, дастлабки кундан бошлаб ёмон ишламадим. 6, 13, 22, 23, 25, 28, 29-йўналишлар бўйича қатновчи ҳайдовчилар буни тасдиқлашади. Яккаю ягона айбим шуки, рус тилини яхши билмайман. Ишни она тилида юритишга эса катталар рухсат беришмайди. Чунки мендан ўзга бошлиқларнинг бариси бошқа миллат вакиллари. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганига бир ярим йилдан ошса-ю, уларнинг бу ҳаракатларини қандай тушуниш керак?

Охири ўз аризамга биноан бўлим бошлиғи лавозимидан воз кечишга, ҳайдовчилик касбимни давом эттиришга рози бўлдим. Лекин бош муҳандис Г. С. Бакланов малакамга яраша иш бермаяпти. У деподан бўшаб кетишимни талаб қилмоқда.

Ҳурматли «Халқ сўзи» рўзномаси ходимлари! Менга маслаҳат беринглар, нима қилай? Ахир қадрдон ишхонамни ташлаб кета олмайман-ку!

А. ҚОРАБОЕВ.

ЭҲ, ХУЖАСИЗЛИК!

Қадимий ва навқирон Самарқанднинг Ленин номли майдонида бўлсангиз, 14 қаватли чала бинога албатта кўзингиз тушади. Унинг қурила бошланганига 15 йил бўлса-да, ҳалигача битмаган: шаҳар қиёфасини чипта ямоқдек бузиб турибди.

Аслида вилоят партия комитетига мўлжалланган ана шу иншоот сўнгги йилларда қатор ташкилотлар ихтиёрига ўтказилди. Бу ерга аввал «Ҳисоблаш техникаси» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасини, кейин СССР Соғлиқни сақлаш вазирлигига бўйсунувчи консультация-диагностика марказини жойлаштириш режалаштирилди. Бироқ иккала муассаса бинони тиклашу таъмирлашга миллионлаб сўм сарфлагач, «тўғри келмайди» деган баҳонада ишни тўхтатишди.

Яқинда майдондан ўтаётиб, ўша иморат ёнида иккита қизил машинани кўриб қолдим. Маълум бўлишича, бино ичида ўт ўчирувчилар машқ қилишаётган экан.

Одамларга уй-жой етишмаётган, касалхоналар танқис бўлган, мавжуд меҳмонхоналар сайёҳларни ўз бағрига жойлаштира олмаётган пайтда осмонўпар бино наҳотки машқ майдони бўлиб қолса? Эҳ, хўжасизлик!

Фурқат САЛИМЗОДА,
Алишер Навоий номидаги Самарқанд давлат университети толиби.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг қонуни

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

1-модда. СССР халқ депутатини чақириб олишнинг асослари

Депутатлик вазифаларини бажармай ёки СССР Конституцияси ва СССР қонунларини бузиб, сайловчиларнинг ёки жамоат ташкилотининг ишончини оқламаган СССР халқ депутати сайловчилар ёки уни сайлаган жамоат ташкилоти қарорига биноан ушбу қонунда белгиланган тартибда чақириб олиниши мумкин.

2-модда. Ҳудудий ёки миллий-ҳудудий сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф

Ҳудудий ёки миллий-ҳудудий сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли сайлов округи сайловчилари томонидан меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотлари, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари жамоалари йиғилишларида, сайловчиларнинг истиқомат жойларидаги ҳамда ҳарбий хизматчиларнинг сайлов округи ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмларидаги йиғилишларида киритилиши мумкин.

Йиғилиш чақириб олиш тўғрисидаги биринчи таклиф тушган пайтдан бошлаб 30 кун давомида «СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги СССР қонунида белгилаб қўйилган тартибда ўтказилади. Йиғилишларнинг баёнларини корхоналар, муассасалар, ташкилотлар раҳбарлари, халқ депутатлари советларининг ижроия комитетлари тасдиқлайди. СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлаган округ сайловчиларининг сони сайлов куни рўйхатга киритилган сайловчилар умумий сонининг камида 10 фоизини ташкил этиши керак.

Ҳудудий сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли равишда иттифоқдош, мухтор республика Олий Кенгашига ёки унинг раёсатига, халқ депутатлари ўлка, вилоят, шаҳар (республикага бўйсунувчи шаҳар) совети ёки унинг раёсатига топширилади.

Миллий-ҳудудий сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли равишда иттифоқдош, мухтор республика Олий Кенгашига, халқ депутатлари мухтор вилоят, мухтор округ советига ёки унинг раёсатига топширилади.

Халқ депутатлари совети ёки унинг раёсати СССР халқ депутатининг ёки меҳнат жамоаларининг, жамоат ташкилотларининг, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари жамоаларининг, сайловчилар истиқомат жойидаги ва ҳарбий хизматчиларнинг сайлов округи ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмларидаги йиғилишларининг илтимосига биноан чақириб олиш тўғрисидаги таклиф сабабларига қараб судга, шунингдек чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асослари хусусида хулоса бериш учун СССР Олий Кенгашига мурожаат қилади. Чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асослаб берилган тақдирда халқ депутатлари совети ёки унинг раёсати чақириб олиш тўғрисидаги таклиф киритиш тугаган ёки унинг асосли эканлиги тасдиқланган кундан бошлаб 15 кун муддат ичида округ сайлов комиссияси тузиш тўғрисида қарор қабул қилади, уни матбуотда эълон қилади. Чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асосли эмас, деб ҳисобланган тақдирда халқ депутатлари совети ёки унинг раёсати беш кун муддат ичида бу ҳақда чақириб олиш тўғрисидаги таклифни киритган жамоани хабардор қилади, хабарни матбуотда эълон қилади.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги асосланган таклиф муносабати билан округ сайлов комиссияси СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўзғатишни ҳал қилиш учун 30 кун муддат ичида округ сайловчиларининг конференциясини чақиради.

3-модда. Жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф

Бутуниттифоқ жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган шаҳардаги район, шаҳар, район, округ, вилоят, ўлка, республика идораси томонидан киритилиши мумкин.

Умумиттифоқ жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган юқори идорасига топширилади.

Жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган умумиттифоқ идораси ёки унинг раёсати СССР халқ депутати ёки сайлаб қўйиладиган юқори идораларнинг илтимосига биноан чақириб олиш тўғрисидаги таклиф сабабларига қараб судга, шунингдек чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асосли эканлиги ҳақида хулоса бериш учун СССР Олий Кенгашига мурожаат қилади. Чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асосли бўлган тақдирда жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган умумиттифоқ идораси ёки унинг раёсати чақириб олиш тўғрисидаги таклиф олинган кундан ёки бу таклифнинг асосли эканлиги тасдиқланган пайтдан бошлаб 15 кун муддатда сайлов комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилади ва бу ҳақда матбуотда хабар эълон қилади. Чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асоссиз деб ҳисобланган тақдирда жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган умумиттифоқ идораси бу ҳақда чақириб олиш тўғрисидаги таклифни киритган сайлаб қўйиладиган қуйи идорага беш кун муддатда хабар қилади, хабарни матбуотда эълон қилади.

Жамоат ташкилотларидан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссияси СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги асосланган таклиф муносабати билан СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани ҳал қилиш учун 30 кун муддат ичида тегишли ташкилотнинг съездини, конференциясини ёки унинг умумиттифоқ идораси пленумини чақиради.

4-модда. СССР халқ депутатининг уни чақириб олиш тўғрисидаги таклифни кўриб чиқиш чоғидаги ҳуқуқларининг кафолатлари

Халқ депутатлари совети ёки унинг раёсати, жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган умумиттифоқ идораси ёки унинг раёсати, округ сайлов комиссияси, жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссия 5 кун муддатда чақириб олиш тўғрисида таклиф тушгани, шунингдек уни кўриб чиқиш тартиби ҳақида СССР халқ депутатини ва СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясини хабардор қилади.

СССР халқ депутатига чақириб олиш ҳақида таклиф киритган меҳнат жамоаси, жамоат ташкилоти, ўрта махсус ва олий ўқув юрти жамоаси йиғилишининг, истиқомат жойда сайловчилар ва ҳарбий қисмдаги ҳарбий хизматчилар йиғилишининг баёни чақириб олиш ташаббускори бўлиб чиққан аниқ шахслар ва чақириб олиш сабаблари албатта кўрсатилган баённинг нусхаси тақдим этилиши керак.

СССР халқ депутати округ сайлов комиссиясига, жамоат ташкилотидан СССР халқ депутати сайловини ўтказувчи сайлов комиссиясига ёзма ариза тақдим этишга, шунингдек сайловчиларнинг йиғилишлари (конференциялари)да сўзга чиқишга ҳақлидир. Халқ депутатининг чақириб олиш тўғрисидаги таклифга асос бўлган шарт-шароит хусусида матбуотда, телевидение ва радио орқали чиқиш ҳуқуқи кафолатланади.

Башарти, СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисида таклиф киритиш учун асос бўлиб хизмат қилган шарт-шароит судда текшириладиган ҳодиса бўлса, у ҳолда шу масала юзасидан суд узил-кесил ажрим чиқаргунга қадар халқ депутатлари тегишли совети, жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган идораси ёки сайлов комиссияси чақириб олиш тўғрисидаги таклифни кўриб чиқишни тўхтатиб туради.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани ўртага қўйиш учун сабаб бўлган сохта маълумот берган фуқаро амалдаги қонунларга мувофиқ жавобгарликка тортилади.

5-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўзғатиш

Ҳудудий ёки миллий-ҳудудий сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олишни қўзғатиш тўғрисидаги масалани ҳал этишга округ сайловчиларининг конференцияси ҳақлидир.

Жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўзғатишни сайловдаги каби тегишли жамоат ташкилотининг съезди, конференцияси ёки унинг умумиттифоқ идораси пленуми ҳал қилишга ҳақлидир.

Округ сайловчилари конференцияси округ сайлов комиссиясининг қарори билан ўтказилади ва комиссия сайлов округига кирадиган аҳоли пунктларида яшовчи сайловчилар сонини ҳисобга олиб белгилайдиган меъёр асосида шаклланади. Конференцияга сайлов округи вакиллари меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотлари, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари жамоалари йиғилишлари (конференциялари) сайловчиларнинг истиқомат жойидаги ва ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги йиғилишларида очиқ ёки яширин овоз бериш йўли билан сайланади.

Округ сайловчиларининг конференцияси унга вакил қилиб юборилган сайловчилар умумий сонининг учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда ҳақиқий ҳисобланади ва чақириб олиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлашга ёки уни қўллаб-қувватлашдан бош тортишга ҳақли бўлади. Конференция қарори конференция делегатлари умумий сони кўпчилик овози билан яширин овоз бериш орқали қабул қилинади. Округ сайловчилари конференцияси қабул қилган қарор ҳақида матбуотда хабар қилинади.

6-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани овозга қўйиш

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўзғатиш ҳақидаги қарор округ сайлов комиссияси ёки жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи сайлов комиссияси томонидан беш кун муддатда СССР халқ депутатига, шунингдек СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига юборилади. Марказий сайлов комиссияси чақириб олиш масаласини қўзғатиш тартибига риоя этилганлигини текшириб, чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз бериш кунини тайинлайди.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала овозга қўйиладиган кун чақириб олиш тўғрисидаги масала қўзғатилгандан бошлаб 80—90 кун атрофида белгиланиши керак.

7-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш учун ёки қарши ташвиқот

СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз беришни ўтказиш вақтини белгилагандан сўнг сайловчилар, меҳнат жамоалари ва жамоат ташкилотларининг СССР халқ депутатини чақириб олиш билан боғлиқ масалаларни эркин ва ҳар томонлама муҳокама қилиш имконияти кафолатланади, шунингдек сайловчиларнинг йиғилишларида, матбуотда, телевидение, радио орқали депутатни чақириб олиш учун ёки қарши ҳеч қандай тўсқинликсиз ташвиқот юритиш ҳуқуқи берилади.

Ўзига нисбатан чақириб олиш тўғрисидаги масала қўзғатилган СССР халқ депутатига, шунингдек унинг ишончли вакилларига сайловчиларнинг йиғилишларида (конференцияларида) эркин ташвиқот юритиш, шу воситаларидан фойдаланиш ҳуқуқи берилади.

Депутатни чақириб олиш юзасидан овоз бериладиган кунда ташвиқотга йўл қўйилмайди.

8-модда. Овоз беришни ўтказувчи комиссиялар ва участкалар, сайловчилар ва овоз берувчилар рўйхатлари

СССР халқ депутатини чақириб олишга доир ишларни ташкил этиш округ сайлов комиссияси ёки жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи сайлов комиссияси зиммасига юклатилади.

Ҳудудий ёки миллий-ҳудудий сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш масаласи юзасидан овоз беришни ўтказишни ташкил этиш учун овоз беришдан камида 35 кун олдин овоз бериладиган участкалар тузилади ва камида 30 кун олдин участка комиссиялари тузилади.

Чақириб олиш юзасидан овоз беришни ўтказиш учун комиссияларни тузиш ва уларнинг фаолияти, овоз бериш учун участкаларни тузиш, сайловчилар ҳамда жамоат ташкилотларидан овоз берувчи шахслар рўйхатларини тузиш «СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги СССР қонунида белгиланган тартибда амалга оширилади.

9-модда. Овоз бериш учун бюллетень

Чақириб олиш масаласи юзасидан овоз бериш бюллетенида СССР халқ депутатининг фамилияси, исми, отасининг исми, унинг лавозими (машғулоти), иш жойи ва истиқомат жойи кўрсатилади.

Чақириб олиш юзасидан овоз бериш бюллетени тегишли округ сайловчилари гаплашадиган тилда босилади.

10-модда. Овоз бериш ва унинг натижаларини аниқлаш

СССР халқ депутатини чақириб олиш масаласи юзасидан овоз бериш яшириндир. Уни ташкил этиш «СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги СССР қонунига мувофиқ амалга оширилади.

Овоз бериш чоғида сайловчи агар депутат ваколатларини сақлаб қолиш учун овоз бераётган бўлса, унинг бюллетендаги фамилиясини қолдиради, агар депутатни чақириб олиш учун овоз бераётган бўлса, фамилиясини ўчириб ташлайди.

СССР халқ депутатини чақириб олиш учун овоз бериш рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ёки жамоат ташкилотлари съездлари, конференциялари делегатларининг ёхуд уларнинг умумиттифоқ идоралари пленумлари қатнашчиларининг ярмидан кўпроғи овоз берган бўлса, СССР халқ депутати чақириб олинган ҳисобланади.

Чақириб олиш учун овоз бериш рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ёки жамоат ташкилотлари съездлари, конференциялари делегатларининг ёхуд уларнинг умумиттифоқ идоралари пленумлари қатнашчиларининг ярмидан камроғи овоз берган бўлса, шунингдек овоз беришда овоз бериш рўйхатига киритилган сайловчиларнинг, жамоат ташкилотларидан овоз берувчи шахсларнинг ярмидан кам қисми овоз беришда қатнашган бўлса, чақириб олиш рад этилган деб ҳисобланади.

Чақириб олиш учун ва қарши овозлар баравар бўлган тақдирда СССР халқ депутати ўз ваколатларини сақлаб қолади.

Округ сайлов комиссияси, жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссия қонун бузилишига йўл қўйилган тақдирда овоз бериш натижаларини ҳақиқий эмас деб топиши мумкин.

Овоз бериш натижалари округ сайлов комиссиясининг, жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссиянинг мажлисида аниқланади, мажлис баёнида қайд этилади ва СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий Сайлов комиссиясига юборилади.

Марказий Сайлов комиссияси округ сайлов комиссияларидан, жамоат ташкилотларидан, сайлов ўтказувчи комиссиялардан олинган мажлис баёнига асосан овоз бериш натижаларини рўйхатга олади.

Қонун бузилгани аниқланган ва овоз бериш натижалари ҳақиқий эмас, деб ҳисобланган тақдирда Марказий сайлов комиссияси такрорий овоз беришни белгилайди, у ушбу қонун талабларига риоя этилган ҳолда икки ҳафталик муддатдан кечиктирмай ўтказилади.

11-модда. Овоз беришни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар

СССР халқ депутатини чақириб олиш масаласи юзасидан овоз беришга тайёргарлик ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар давлат ҳисобидан бўлади.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, давлат ва жамоат идоралари овоз беришга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун зарур бўлган биноларни ва ускуналарни тегишли комиссиялар ихтиёрига бериб қўяди.

Чақириб олиш тўғрисидаги масала қўзғатилган СССР халқ депутати, шунингдек унинг ишончли вакиллари сайловчилар билан учрашув ўтказиш вақтида уларнинг аризаларига биноан ишдан озод қилинадилар ва харажатлари давлат ҳисобидан қопланади.

12-модда. «СССР халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги СССР қонуни бузилганлиги хусусида шикоят қилиш.

Ушбу қонун бузилганлиги хусусидаги аризалар ва шикоятларни тегишли округ сайлов комиссияси, жамоат ташкилотидан СССР халқ депутати сайловини ўтказувчи комиссия кўриб чиқади. Уларнинг устидан шикоят қилинган тақдирда СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси бу шикоятлар юзасидан узил-кесил қарор чиқаради.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти **М. ГОРБАЧЕВ.**

Москва, Кремль.
1991 йил 3 июнь.

СССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА»ГИ СССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ҲАҚИДА

«СССР халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида» СССР қонуни қабул қилинганлиги муносабати билан СССР Олий Кенгаши қарор қилади:

1. «СССР халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги СССР қонуни эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. СССР Олий Кенгаши 1959 йил 30 октябрда қабул қилган ва 1979 йил 19 апрелдаги СССР қонуни билан тасдиқланган таҳрирдаги «СССР Олий Кенгаши депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги СССР қонуни (СССР Олий Кенгашининг ахборотномаси, 1979 йил, 17-сон, 278-модда) ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

СССР Олий Кенгашининг раиси **А. ЛУКЬЯНОВ.**

Москва, Кремль.
1991 йил 3 июнь.

Мўл ҳосил — тўкин дастурхон

Республикамиз далаларида ғалла ўрими қизғин тус олаяпти. Суғориладиган ерларда ҳосил айниқса мўл бўлди. Сирдарё вилоятининг қўриқ Комсомол районидаги Турғун Аҳмедов номли давлат хўжалиги деҳқонлари ҳам баракали ҳосил етиштирдилар. Механизаторлар арпани жадал ўришаётир. Ҳар гектар ердан ўртача 25 центнердан сара дон янчиб олинмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Бўлим бошқарувчиси Ҳайитбой Умаров (чапда), бригада бошлиғи Исмоил Сафаров, комбайнчи Бозорбой Элмуродов ҳосил чўғини кўздан кечиришмоқда. 2. Ердамчи комбайнчи Зоир Зарипов. 3. Арпа ўрими.

Еркин БОТИР олган суратлар.

Ҳисобини билмаган...

ЧИҚИНДИМАС, ДАРОМАД-КУ!

ЧИРЧИҚДАГИ «Электрохимпром» корхонасида капролактам толаси олиш жараёнида ҳосил бўлган ишқорий чиқиндилар жарликларга ағдарилгани учун кўп марта жарима тўлашга мажбур бўлинганди. Шундан сўнг корхона раҳбарлари Ўзбекистон Фанлар академиясининг қатор илмий тадқиқот институтлари билан ҳамкорлик қилиш истагини билдиришди. Кимё институти олимлари биринчилар қатори корхонага ёрдам қўлини чўздилар. Силикатлар кимёси лабораториясида ишқорий чиқиндиларнинг хоссалари ўрганилди. Олимларнинг таъкидлашларича, ана шу чиқинди ҳозир эҳтиёж катта бўлиб турган шиша ва шиша идишлар тайёрлаш учун пишириш жараёнида аралаштириш шарт бўлган сульфат ишқорининг ўрнини бемалол босаркан.

Олдингдан оққан суванинг қадри йўқ деганларидек, республикамизда арзон, мўл хом ашё бўлишига қарамай, сульфат ишқори ҳамон узоқ ўлкалардан катта пулга сотиб олинаяпти. Бундан ташқари шу чиқиндидан саноат ва халқ хўжалигида ишлатишга мўлжалланган турли хил олимлар тайёрлашда хом ашё сифатида фойдаланиш мумкинлиги ҳам исботланди.

— Тошкент шиша идишлар синов заводи институт олимларининг таасияси билан чиқиндидан шиша идишлар ишлаб чиқаришни бинойидек йўлга қўйишганди, — деди лабораториянинг етакчи илмий ходими, кимё фанлари номзоди Ҳикмат Усмонов. — «Электрохимпром» раҳбарлари ҳам атроф муҳитига хавф солаётган чиқинди харидоргир бўлиб қолганидан қувонишганди. Афсуски, бу шодлик узоққа чўзилмади. «Идишлар кўпайиб кетди» баҳонасида хайрли ишга қайсидир раҳбарнинг кўрсатмаси билан барҳам берилди.

Ҳозир минерал сув ёки бирор ичимлик харид қилиш мақсадида қайси дўконга кирманг, бўш шиша келтирдингизми, йўқми сўрашади. Йўқ бўлса, ололмаймиз. Шундай экан, Тошкентдаги шиша идишлар ишлаб чиқарадиган корхоналар бу хайрли ишни қайта жонлантирсалар ёмон бўлмасди.

Яхна ичимликлар комбинатлари Россия ва Украинадан 20 миллион донагача шиша идишлар сотиб олишаётган эди. Ҳозир улар бермай қўйишди. Республикамизнинг барча бурчакларида шиша танқислиги сезилмоқда. Оғир дамда халқнинг юкини енгил қилиш ҳам фарз, ҳам қарзлигини корхона раҳбарлари хаёлларига келтиришдимикин? Силикат ишлаб чиқариш бирлашмасидаги мутасадди ўртоқлар бу борада ўйлаб кўришлари учун ҳалиям кечмас.

Олимларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, шиша ва шиша идишлар ишлаб чиқаришда капролактам чиқиндисидан фойдаланилса, йилига бошқа республикалардан ташиб келтирилаётган 377 тонна натрий сульфат, 404 тонна кальцийли ишқор, 140 тонна нефелин тежаб қолинаркан. Корхона фақат шу ҳисобга 60 минг сўмга яқин даромад қилиши мумкин экан.

Нарх-наво кун сайин ошиб бораётган бир пайтда корхона ишчиларини, нафақахўрларни, кам таъминланган оилаларни моддий ҳимоя қилишга ўша 60 минг сўм асқотарди, бундан ташқари Чирчиқдаги корхонада ҳам ишқорий чиқиндилар тўпланиб ётмаган бўларди.

И. ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Хатлардан сатрлар

ЕЗЕВОН. Шу йилнинг иккинчи ярмида район ҳудудида пахта тозалаш заводи қурилиши бошланадиган бўлди. Корхона йилига 40 минг тонна пахтани қайта ишлайди. Атрофдаги аҳоли зич яшайдиган қишлоқлардан 300 дан зиёд киши иш билан таъминланади.

Б. РАҲМОНОВ.

●

ХЎЖАОБОД. Райондаги Қоратайит қишлоғи оқсоқоллари кўп вақтлардан бери оқсаб келаётган ижтимоий муаммоларни ҳал қилишга киришдилар. Ўтган ойда қишлоқнинг қишда лой, ёзда тупроқ кечиладиган 12 чақирим йўлига асфальт ётқизилди. Шу кунларда отахонлар чойхонаси, тиббий ёрдам кўрсатиш бинолари ҳашар йўли билан қурилмоқда.

М. ЧУЛМИРЗАЕВ.

●

ЧУСТ. Табиий офат Абдураҳим Абдуғафуров хонадонини ҳам четлаб ўтмади. Кучли дўлу жаладан улар яшаб турган уй вайрон бўлган эди. Яқинда жабрдийда оила саккиз хонали янги уйнинг калитини олди.

●

НОРИН. Уруш ва меҳнат фахрийларининг район кенгашида нафақахўр қариялар, ногиронлар, кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатишга келишилганди. Яшаш шароитини яхшилашга уринаётган 26 оилага 1.650 дона шифер, 32 куб метр тахта, 14 тонна цемент холис ёрдам тариқасида бепул инъом этилди.

Р. ТУРДИАЛИ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

Виждон ҳаққи, қалб амри деган баландпарвоз сўзлардан йироқман. Оддийгина қилиб айтсак, биз ишлаяпмиз, холос, — дейди «Ташсельмаш» заводининг 27 цех ишчиси Ҳомиджон Рўзматов. У бу ерда 44 йилдан бери фаолият кўрсатиб келмоқда. Узига берилган топшириқларни бажариб ҳурмат-эътибор топди, элга танилди.

СУРАТДА: Ҳ. РЎЗМАТОВ.

Е. БОТИРОВ олган сурат.

Тил тақдири — эл тақдири

ДИЛДА ИХЛОС БЎЛСА

Орамизда чет тилларини яхши биладиганлар жуда кўп. Тил ўрганиш учун Англия, Германия ёки Францияга бориш шарт эмас.

Юртимизда яшовчи ўзбек бўлмаган аҳолининг маҳаллий тилни ўрганишга қийналаётгани тўғрисида гап кетганда, доимо шу нарса ёдимга тушади. Ҳозир кўпгина идора ва ташкилотлар қошида ўзбек тилини ўргатувчи махсус курслар ташкил этилган. Лекин натижа сезиларли эмас. Нега? Балки бунинг сабабларидан бири тил ўргатишда техника воситаларидан унумли фойдаланилмаётганлигидадир.

Бу борада чет тилларни ўқитиш тажрибасига таянмоқ дуруст натижа беради, шекилли. Минг марта эшитгандан кўра, бир марта кўрган афзал, дейдилар-ку ахир.

Сир эмас, турли сабабларга кўра кўплаб техника воситаларини чанг босиб ётибди. Диафильм, диапозитив ҳамда кинолавҳаларнинг ўзбекча эмаслигини гапирмаса ҳам бўлади. Бироқ озгина меҳнат сарфлаб ўзбекча кўрсатма, кинокўргазма фильмлар яратиш мумкин. Давлат тили ҳақидаги қонуннинг 17-моддасида ҳам айнан шундай қўлланмалар чиқариш кўзда тутилган.

Айтишга осон, дерсиз. Тилшунос олимлар, таржимонлар, маданият арбоблари, кинематографчилар ўқитувчилар учун дидактик қўлланмалар ишлаб чиқишга жалб этилсалар, муаммони ҳал этиш осонлашади.

Ўзбекистон тарихи, маданияти, урф-одатлари акс этган диапозитив, диафильмлар, кинолавҳаю киноочерклар, бадиий кинофильмлар тилни пухта ўрганишда самарали ёрдам бериши шубҳасиз. Бундай ўқув фильмларини яратиш, кўплаб нусхада тарқатиш фурсати етди.

Мазкур қўлланмалар билан ўтказиладиган машғулотлар дастурини эса киношуносликдан хабардор ўқитувчилар белгилаб беришлари керак.

— Болгариялик профессор Лозанов ҳамда Москва давлат университети профессори Китайгородскаяларнинг тажрибаларидан фойдаланиб интенсив тил ўргатиш республика маркази тузиш керак, — дейди Тошкент университети «Ўқитишнинг техник воситалари» бўлими бошлиғи Р. А. Аджи-Османов. — Бу марказ турли тажрибалар асосида тил ўргатишнинг интенсив йўлларини қидиради. Шу аснода анъанавийлардан босқичма-босқич мураккаб воситаларга ўтиш тезлаштирилади. Видеоаппаратуралар ва компьютер технологиясини жорий этиш эса тингловчиларнинг машғулотларни тезроқ ўзлаштиришлари, «ҳазм» қилишларига ёрдам беради.

Албатта, бу тадбирлар анча маблағ талаб этади. Кўнгилда бўлса, тилга меҳр-муҳаббатимиз бор экан, ҳар қандай қийинчиликни енгиш мумкин. Биз эса бир жойда депсиниб турибмизки, бу кетишда ҳеч нарсага эриша олмаймиз.

Ҳасанбой ДАДАБОЕВ,
Тошкент давлат университети журналистика факультети толиби.

МАДАНИЯТ ЖАМҒАРМАСИ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон Маданият жамғармасининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Анжуманда жамғарманинг янги низоми қабул қилинди. Сўзга чиққанлар якдиллик билан маъқуллаган бу ҳужжатнинг жамғарма фаолиятида аҳамияти катта экани таъкидланди. Зеро, энди Ўзбекистон Маданият жамғармаси Иттифоқ Маданият жамғармасидан мустақил равишда ишлайди. Бу эса унга республика маданий ҳаётини юксалтириш учун катта имкониятлар яратади.

Пленумда ташкилий масала ҳам кўриб чиқилди: жамғарма бошқаруви, ҳайъати ва бюро аъзолари сайланди. Анжуман қатнашчилари ёзувчи Мамадали Маҳмудовни якдиллик билан Ўзбекистон Маданият жамғармаси бошқарувининг раиси этиб сайлашди.

Ваҳодир АСОИЙ.

Яқин ўтмиш даҳшатлари

БИЗГА ЮБОРИЛГАН «ПОКЛИК» ПОКМИДИ?

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ ПРОКУРАТУРАСИНИНГ АЛОҲИДА МУҲИМ ИШЛАР БУЙИЧА ТЕРГОВЧИСИ ХАЙРУЛЛА ОРИПОВ БИЛАН МУЛОҚОТ.

— Бундан олти йил муқаддам Москвадан Ўзбекистонга «десант» қабилида ташланган терговчилар гуруҳи ва улар қўзғаган «ўзбеклар иши» ҳали тарихга айланиб улгургани йўқ. Ҳали ҳам юртимизга порахўр ва ўғрилар маскани деб қарайдиганлар анча-мунча, ҳали ҳам тергов баҳонасида кишилардан тортиб олинган пуллар халқимизга қайтарилгани йўқ, энг афсусланарлиси — «десантчилар»нинг кўпи ҳали ҳам Ўзбекистонда. Ҳеч нарса бўлмагандай ишлаб юришибди. Навбатсиз олинган уй-жойларга, сизу биз сингари сайлаш, сайланиш ҳуқуқига эга. Масалан, 1985 йилда В. Дрегваль деган шахс Самарқанд вилояти прокуратураси тергов бўлими бошлиғи вазифасига келди. Унга зудлик билан барча қулайликларга эга бўлган уй берилди. Дрегваль эса вазифасини уддалай олмади, ўзининг устидан жиноий иш қўзғалишига оз қолди. Хуллас, етти ой деганда жуфтакни ростлади. Аммо уйни топширмади, ҳозир ҳам оиласи яшаб турибди. Яна бири...

— Кечирасиз, Хайрулла ака. Сизлар ўша пайтда нега қарши курашмадингизлар! Нега буларни энди гапираяпсизлар!

— Сиз менинг яраларимни қайта тирнаб юбордингиз, ука. Ўша вақтда маъмурий маҳкамаларда қандай вазият юзага келганлигини, нималар бўлганини ҳамма ҳам билмайди. Шунинг учун сиз санаган саволлар ҳалиям кун тартибида турибди. Масалан, терговчилар гуруҳининг айнан бизнинг жумҳуриятимизга келиши сабабини олайлик. Бу ҳақда турли фикрлар бор. Бунга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ бош котиби Усмонхўжаевнинг марказдан кадр сўраши туртки бўлган, албатта. Лекин мен халқимизнинг серандишалиги, кўнгли очиқлиги, соддадиллиги, қолаверса ўз ҳуқуқини яхши билмаслигини бош сабаб дейман. Хўш, улар нега савдони, чорвачиликни ёхуд саноатнинг бирор соҳасини эмас, текшириш учун айнан пахтачиликни танлашди? Тўғри, қўшиб ёзиш бор эди. Аммо улар бошидан сасиган балиқни думидан бошлаб тозаламоқни маъқул кўришди. Асосийси, бу соҳада пихини ёрган товламачилар, қонунларни сув қилиб ичиб юборган яширин ишлаб чиқариш корчалонлари эмас, меҳнатининг маҳсули қаёққа кетаётганини ҳам англамайдиган, раҳбарининг ҳар қандай буйруғини « шоҳ амри — вожиб» деб бажарадиган одамлар ишлашини улар яхши билишарди. Лекин бу соддадил одамлар улар учун бир восита эди, холос. Мақсад эса — партия, совет, ҳуқуқ маҳкамаларидаги ва республикамиз иқтисодий «обҳавоси»ни белгилайдиган, бошқарадиган, раҳбар мутахассисларни йўқотиш, уларнинг ўрнини марказдан юборилган «кадр»ларга бўшатиш эди. Ўша вақтда Рашидовнинг қабрини кўчириш билан овора бўлган бош раҳбар ҳам «Рашидов одамлари»дан қутилиш маъқул келди чамаси, сайёр терговчиларга қаршилик қилишмади. Албатта, ўшанда ўзига ҳам навбат келишини билмасди.

— Шу ўринда юқоридаги саволни яна такрорламоқчиман. Ўзбекистонлик кўпгина ҳуқуқшунослар қатори сиз ва баъзи касбдошларингиз ўша тергов гуруҳи ишига жалб этилган экансизлар. Нега бегуноҳ одамларни ҳимоя қилмадингизлар!

— Вилоят прокуратура, суд, давлат хавфсизлиги комитети, ички ишлар бошқармасидаги раҳбарлик лавозимларини терговчилар гуруҳи билан келганлар эгаллашди. Масалан, биргина прокуратурани оладиган бўлсак, вилоят прокурори вазифасига В. Еременко, тергов ишлари бўйича муовини вазифасига В. Раков, тергов бошқармасининг бошлиғи лавозимига В. Дрегваль тайинланди. Ҳал қилувчи мансаблар, барча жиноий ишларнинг жилови ўз қўлларига ўтгач, улар маҳаллий терговчилар билан умуман ҳисоблашмай қўйишди. Жиноий ишларнинг муҳокамасида ёки бошқа махсус йиғилишларда бирор ўзбек қатнашмайдиган бўлди. Чиқиб фақат буйруқ берилар ва сўзсиз бажариш талаб қилинарди. Буйруқларнинг аксарияти ноқонуний хатти-ҳаракатни тақозо этарди. Айрим терговчилар бундай буйруқларни бажаришдан бош торта бошлашди. Бунақаларга нисбатан дарҳол иғво ва туҳмат уюштирилди. Вақт ўтиши билан «десантчи»ларнинг ўз касбларини яхши билмасликлари, камчиликлари учун ишдан урилган одамлар эканликлари, баъзилари илгари жиноий иш қилганликлари ҳам бизга аён бўла бошлади. Улар мансаб талашиб, кўз ўнгимизда бир-бири билан курашар, иғво қилишар, бирбирларининг устидан шикоятлар ёзишарди. Мисол учун ҳали айтганим — Дрегваль билан Раков мансаб талашиб, бир-бирининг устидан роса ёзишма қилди, ниҳоят республика прокуратурасидан текширишга ташриф буюрган вакиллар Дрегвални келган жойига жўнатиб юборишди.

Унинг ўрнига тергов бўлими бошлиғи бўлиб келган В. Жихарев ҳам В. Раков билан мансаб талашиб ёзишма қилди, етти ой деганда бу ҳам «енгилиб» қайтиб кетди...

— Ҳолбуки СССР халқ депутати Рой Медведев съезд минбаридан туриб «Биз Ўзбекистонга поклик экспорт қилдик» деган эди.

— Унинг ўзи келиб кўрганда эди бизга юборилган «поклик» қанақалигини. «Поклар» маҳаллий терговчиларга қарши жанг бошлашди. Дастлаб тажрибали ва малакали ҳуқуқшунослар — вилоят прокурори У. Жалилов, вилоят прокурори муовини И. Тўхтаев, вилоят прокуратурасининг тергов бўлими бошлиғи А. Аблоқулов, кейин эса районларда ўнлаб мутахассислар вазифаларидан четлаштирилдилар. Сиёб райони прокурори ёрдамчиси Фарҳод Ғафуров уларнинг ноқонуний ҳаракатлари устидан шикоят қилмоқчи эди, сохта, уйдирма ҳужжатлар асосида унинг устидан жиноий иш қўзғадилар ва вилоят прокуратурасининг тергов бўлинмаси бошлиғи Соибназар Нормуродовга уни айблашни топширишди. Нормуродов айбсиз одамни жавобгарликка тортмаслигини билдирган эди, унинг ўзини ҳам қонунсиз равишда вазифасидан бўшатиб юборишди. Фарҳод Ғафуровни 39 кун мобайнида ётиш нари турсин, қулайроқ ўтиришнинг ҳам имкони бўлмаган бир кишилик азобхонада ушлаб туришди...

— Ўша гуруҳнинг қийнаш усуллари ҳақидаги собиқ маҳбусларнинг мақола, хатларини ўқияпмиз, бирбиридан даҳшатли қийноқларни тилга олишган...

— Ҳаммаси тўғри, ишонаверинг. Улар учун ўзлари нимани хоҳлашса, ана шу қонун эди. Фарҳод Ғафуров ноҳақ тўрт йил қамоқда ўтирди ва яқинда оқланиб чиқди, ҳозир прокуратура соҳасида ишлаяпти. Тергов бўлинмаси бошлиғи — терговчи Соибназар Нормуродовга қарши Дрегваль, Раков 1985—1989 йилларда вилоят прокурори бўлган В. Еременко бошчилигида енг шимариб ҳужумга киришишди. Аммо Нормуродов қонунчиликни улардан яхшироқ биладиган «қаттиқ тош» чиқиб қолди. Айблашнинг иложи топилмагач, уни руҳий касалхонага ётқизмоқчи бўлишди. Ахири сиртдан ишдан бўшатиб, меҳнат дафтарчасини йўқотишди. Хўш, кимга арз қиласиз? С. Нормуродов уч йил ишсиз юрди, Москвага 300 га яқин хат ёзди. Натижасиз. Ниҳоят, ўтган йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг комиссияси тафтиш қилиб, С. Нормуродовни ишга тикланишига ёрдам берди. Ҳозирги вақтда у прокуратурада ишлаяпти. Терговчилар гуруҳи шундай эмин-эркин ҳаракат қилдики, хоҳлаган одамни ишдан олиб, хоҳлаганини ишга қўярди. Уларга ҳамма буйруқларни қулоқ қоқмай бажарадиган, саллани ол деса каллани оладиган одамларгина маъқул келарди. Ҳатто юридик маълумоти бўлмаган, жиноят қилиб қочиб юрган Абдуллаев деган шахс терговчи сифатида ишга олинганининг ўзиёқ уларнинг услуби қандайлигини кўрсатади. Бу орада мени ҳам бирор нарса билан айблаб ишдан бўшатиш учун текшир-текшир бошлашди. Сабаб тополмагач, партияга ўтган вақтимда тўлдирилган ҳужжатларни вилоят партия комитети архивидан олиб текширишди ва ҳужжатлар ичидан таржимаи ҳолимни йўқ қилишиб «нега буларнинг ичида таржимаи ҳолинг йўқ, қасддан йўқотгансан» деб айб қўймоқчи бўлдилар. Архивга биринчи котиб ва архив мудиридан бошқа кишининг рухсатсиз киришга ҳаққи йўқлигини исботлаб берганимдан сўнг бироз тинчишди. Ҳали бегуноҳ одамларни сақлаб қолиш ҳақида сўровдингиз. Бундай шароитда бошқалар тақдирига аралашиш осон бўлмаганлигини ҳис қилаётгандирсиз. Биз қўлимиздан келганича оддий бажарувчилар — бригадирлар, ҳисобчилар, раисларни қутқариб қолишга ҳаракат қилдик. Аммо кўпинча бу ишда айнан шуларнинг ўзлари бизга халақит беришди. Қандай қилиб, дейсизми? Сўроқ қилинаётганларнинг кўпчилиги иш юзасидан ким билан алоқада бўлса, бир бошидан ҳаммаси ҳақида ҳатто ошириброқ кўргазма берарди, аризалар ёзишиб, текширишимизни талаб қилишарди. Ҳатто «текширмаётибди» деб бизнинг устимиздан ҳам терговчилар гуруҳи номига шикоятлар ёзишарди. Шунинг ўзиёқ юзлаб бегуноҳ одамларни тергов домига тортди. Бир мисол: оддий тарозибон ўзини пора олдим, пора бердим деб, ўзи пора берган одамлари қаторида оддий дарвозабон-қоровулларни ҳам санаб кўрсатди. Қоровулдан сўрасак, «ҳа, 200 сўм еганман» деб жавоб қилди. Қандай еганини сўраганимизда, пахта топширгани келганлар майда-чуйда харид қилишни буюриб пул берган, олиб келиб бирга еганмиз, деб жавоб бераяпти. Мана сизга «порахўрлик»! Табиийки, бу сўзлар протоколга тушди. Хўш, айтинг-чи, бундай ҳолатда кимни сақлаб қола оласиз? Халқимиз озгина бўлса-да ўз ҳақ-ҳуқуқини билиши, ўзини ҳимоя қила олиши ҳам керак-да! Бундан қамалганларнинг ҳаммаси ана шундай содда, бегуноҳ одамлар экан, деган хулоса келиб чиқмаслиги лозим. Улар орасида мансаб ширинлик қилиб, тепадан келган ҳар қандай буйруқни бажарганлар, халқ нонини туя қилганлар ҳам бор эдилар. Ҳозир ўшаларнинг ҳам аксарияти оқланиб чиқди. Энди журналистлар уларни қарийб халқ қаҳрамони қилиб кўрсатишаяпти, фариштадай бегуноҳ деб ҳужжатли фильмлар ишланмоқда. Шахсан мен уларнинг ўз бола-чақалари олдига қайтиб келганликларига бир ўзбек сифатида хурсандман. Лекин бундайлардан сохта қаҳрамонлар ясашнинг ҳожати йўқ...

— Марказдан юборилган терговчилар гуруҳи аъзолари масъул мансабларни эгаллашгач, «пахта иши»дан ташқари бошқа жиноятлар билан ҳам шуғулланишган, албатта. Бирон нарса ўргандингларми улардан!

— Ҳали сизга прокуратурада юз берган вазият ҳақида гапираётгандим. Бугун ишга келаётган терговчининг эртага ҳам ишлаши мумкинлигига ишонч қолмади. Кўпчилик ўзига қилинган ҳужумларни қайтариш, ўзини ҳимоя этиш билан банд бўлиб қолди. Ишдан кўнгил совиди. Оқибатда, одам ўлдириш, ўғирлик, талончилик, босқинчилик каби очилмаган оғир жиноятлар сони кескин ошиб кетди. Бошқа асосий сабаб Еременко, Раковга ўхшаганларнинг ўзига хос иш услуби эди. Терговчи бир вақтнинг ўзида икки-учтадан ортиқ жиноий иш юзасидан тергов ҳаракатлари олиб боролмаслиги мумкин, ортиқчасига жисмонан ҳам улгуролмайди. Лекин улар бир терговчига атайлаб ўнлаб жиноий ишларни топширишарди. Терговчи бу вазифани бажаролмаслигини улар яхши билишади. Мақсад — бир ўқ билан икки қуённи уриш: биринчидан, иш очилмайди жабрланган фуқароларнинг норозилиги ошади, яна айб маҳаллий терговчининг қўли билан қилинади. Иккинчидан, худди шу далил рўкач қилиниб, терговчи ё ишдан олинади ёки унинг вазифаси пасайтирилади. Бу ҳам маҳаллий мутахассисларни четлаштиришнинг йўли. Бир мисол келтирай: 1988 йил 26—27 июль кечаси Советобод районидаги «Ленинчи чорвадор» давлат хўжалиги чўпони Шерқул Нурматов кичик ўғли касалхонага тушганлиги учун 13 ёшли Зоҳид ва 15 ёшли Юсуф исмли ўғилларини отарда қолдириб, ўзи 30 чақирим узоқдаги касалхонага кетади. Шу кечаси ҳеч жойда ишламай нашавандлик қилиб юрган, илгари ўғирлик учун судланган Х. Маҳмадмуродов қўй ўғирлашга борган. Ўғирликни кўриб қолган икки нораста болаларни раҳмсизларча калтаклаб ўлдиради ва қочиб кетади. Бундай мудҳиш аҳволни кўрган Советобод райони прокурори Ҳ. Собиров терговни ўз зиммасига олиб иш бошлайди. Жуда кўп машаққатли изланишлардан сўнг жиноятчи Х. Маҳмадмуродов эканлигини аниқлайди. Жиноятчи айбини бўйнига олади. Аммо кутилмаганда ўша вақтда вилоят прокурорининг тергов ишлари бўйича муовини бўлиб ишлаётган В. Раков ўзининг қарори билан бу ишни Советобод райони прокуроридан олиб, вилоят прокуратурасининг бош терговчиси Х. Субҳонқуловга топширади. Унинг қўлида эса шу вақтда ўнга яқин жиноят иш бор эди. Кўриб турибсизки, жиноятни ҳар томонлама текшириш, асослаш учун атайлаб имкон қолдирилмади. Натижада Маҳмадмуродовнинг қотиллик қилгани исботланмасдан қолиб кетди, у ўғирлик қилганлиги факти билан уч йилга озодликдан маҳрум этилди. 13 ёшли Зоҳид, 15 ёшли Юсуфларнинг қотили топилмагач, уларнинг ота-онаси озмунча изтироб чекмади дейсизми! Улар не-не идораларнинг бўсағасида кўзёши қилмадилар, қанчалар шикояту аризалар ёзмадилар.

Хуллас, 1989 йилнинг охирида Раков тергов ишларини назорат қилишдан суд ишларини назорат қилиш ишлари бўйича муовин вазифасига ўтгач, бу иш қайта тергов қилиш учун топширилди. Маҳмадмуродов қотилликда айбланиб судга берилди. У олий жазога ҳукм қилинди. Натижани қаранг: жиноятнинг очилиши бир ярим йилга кечикди, маҳаллий терговчиларга нисбатан халқнинг нафрати ошди, вилоят прокуратурасининг бош терговчиси Х. Субҳонқуловнинг вазифаси эса пасайтирилди. Бу ерда Раков бир қадар ўз мақсадига атди...

— Ўз вақтида марказий нашрлар уларни «Ўзбекистонда адолат қарор топишига ёрдамлашиш учун борди» деб жар солган эди. Халқимизнинг номи ўғрига, порахўрга чиқарилувди. Сўнгра буларнинг ёнига «миллатчилик» ёрлиғи ҳам қўшилди...

— Менга қолса уларнинг ўзини ўғри, — асаб ва умр ўғриси деган бўлардим. Порахўрлик айбига келсак, марказ барча масалаларда Ўзбекистонга «устозлик» қилганини эсга олишнинг ўзи кифоя. Порахўрлик ҳам бундан мустасно эмас. Миллатчилик, шовинистлик қандай бўлишини эса ўшалар келгандан сўнг тўлиқ ҳис қилдим. Улар тилимизни билиш, ҳурмат қилиш нари турсин, эшитса ижирғанарди. Сиз бирор ўзбек ёки тожикни тергов қилгач, якуний ҳужжатларга қўл қўйиш учун олиб кирсангиз, ҳатто қоғознинг юзига қарамай имзо чекишади. У ким, нима айби бор, сиз тўғри тергов қилдингизми, йўқми — иши бўлмайди. Мабодо ҳужжатлар бирор рус айбланувчиники бўлса, у чақирилади, тергов жараёнида суриштирилади. Масалан, икки йил муқаддам «Ўзбиокомбинат» деган корхона бўйича тергов қилдим. Бу ташкилот вилоятимиз ҳудудида бўлса-да, республикамиз билан мутлақо ҳисоблашмас ва фойда ҳам келтирмас экан. Аммо зарари республикамиз зиммасида турарқан. Терговда омбор мудири В. Стрельников деган шахс 43 минг сўмлик давлат мулкини ўзлаштирганлигини аниқладим. Унинг айби мутахассисларнинг хулосалари билан ҳам тўлиқ тасдиқланди. Раков мени чақириб, аввалига ишни ёпишни таклиф қилди. Мендан рад жавобини олганидан сўнг Стрельниковнинг номидан унинг имзоси чекилмаган шикоят уюштириб, «ўн минг сўм сўрагансан» деб менга қарши ҳужум бошлаб, айбламоқчи бўлди. Шунингдек, шахсан ўзи ҳам вилоят прокурорининг номига аризнома ёзиб, «Стрельниковнинг онаси Куйбишевдан, мен ҳам, шунинг учун Орипов менга ҳужум қилаяпти», деб мени миллатчиликда айбламоқчи бўлди. Хулласи калом, вилоят прокурори вазифасига Сухонос деган шахс келгач у билан ўзаро тил топишиб «иши» менинг қўлимдан олиб бошқа терговчига берди ва «Стрельниковнинг айбини исботловчи далил етарли эмас» деб уни қутқариб қолишга эришди. Демократмики, бизнинг халқимиз миллат ажратишни билмайди. Шу билан бирга, яна такрорлайман, ўз ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилишни ҳам билмайди. Оқибатда ғаразли мақсадни кўзлаганлар ўз айбларини халқимиз номига ёрлиқ қилиб ёпиштиришмоқда. Билишадики, қарши ҳаракат бўлмайди...

— Нима қилиш керак, деб ҳисоблайсиз!

— Биринчидан, халққа ҳуқуқий билимлар берадиган республика ойномасини ташкил этиш лозим. Унда инсон ҳуқуқлари ҳақидаги халқаро ҳужжатлардан тортиб, болаларга тўланадиган нафақалар тўғрисидаги қонунларгача ҳаммаси ёритиб борилиши керак. Иккинчидан, токи ёшлар қонунларни бузмайдиган ва ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя эта оладиган кишилар бўлиб ҳаётга қадам қўйсинлар. Ана шундагина бошқалар халқимиз тақдирини ўйинчоқ қилолмайди, номига доғ ҳам туширмайди.

Азиз САИД,
журналист.

Нуқтаи назар

ҚАЛТИС ЧИРАНИШ

Мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуриш турли тўсиқлар ва қийинчиликларга дуч келмоқда. Жараён чуқурлашган сари ислоҳотларга қаршилик кўрсатиш кучаймоқда. Бу табиийдир. Аммо ажабланарли нарса шуки, янгиланишга ҳужум қилувчилар сафига унинг туфайли сиёсат майдонига чиқишга муяссар бўлган, демократиялаш меваларидан кенг фойдаланаётган кишилар кўплаб қўшилмоқдалар.

Замонамиз бундай «қаҳрамонлари»нинг асл мақсадлари аён. Улар жамиятимиз, халқимиз, қолаверса, қайта қуриш сиёсати шу кеча-кундузда бошидан кечираётган қийинчиликлардан эпчиллик билан фойдаланиб, ҳозирги раҳбариятни барча камчилик ва нуқсонларда айблаб, ҳокимият тепасига чиқиб олишга интилмоқдалар. Бунга энг яхши мисол Россия президенти лавозимига даъвогарлардан бири — либерал-демократик партия раҳбари В. Жириновскийдир.

Бу «демократ»нинг ўз ниятига етиш учун қилган барча ҳаракатларини қўяверайлик-да, унинг сайловолди кураши давридаги бир даъвосини олиб кўрайли. 11 июнь куни Марказий телевидение уюштирган Россия президентлигига номзодларнинг телемулоқотида Владимир Жириновский одатдагидек ўзидан бошқа ҳаммани ёмонлаб, сайловчиларга қоп-қоп ваъдалар бериб, совет ташқи сиёсатига доир саволларнинг бирига «энг ҳалокатли ташқи сиёсат» деб жавоб қайтарди.

Сўзга чечан номзоднинг шундай дейишига бирон асос бормикин? Балки даъвогар ўз фикрини далиллар билан тасдиқлагандир? Йўқ-да. «Бошқаларнинг гапларига ишонманглар, ваъдаларига учманглар» деган кишининг сўзларига тингловчилар ҳеч иккиланмай ишонишлари лозим экан....

Менимча, бу ерда В. Жириновский ошкоралик муҳити ва сайловолди мавсуми имкониятларини суиистеъмол этиш билан бирга ташқи сиёсатимизга кейинги пайтларда қилинган ҳужумлардан устамонлик билан фойдаланишга уринди.

Маълумки, СССР Қуролли Кучларини бир томонлама қисқартириш, ҳарбий саноатни қисман тинч қурилиш изига кўчириш тўғрисидаги совет ташаббуслари ва уларни амалга оширишдан, Шарқий Европа мамлакатларидан қўшинларимизни чиқариб олиб келишдан, Варшава Шартномаси ташкилотининг тарқатиб юборилишидан норози бўлган кўпгина кишилар раҳбариятимизнинг халқаро фаолиятини очиқ танқид қилишни тўхтатмаётирлар.

В. Жириновский уларнинг ҳаммасидан ошиб тушди: бутун совет ташқи сиёсатини, жумладан қайта қуриш йилларида тубдан янгиланган ва ўз ютуқлари билан бутун Ер юзи аҳолисининг катта ҳурматига сазовор бўлган ташқи сиёсатимизни батамом қораламоқда.

Қайта қуриш жараёни енгил кечаётгани йўқ. Олдинги хато ва камчиликларга унинг давомида йўл қўйилган қусурлар ҳам қўшилиб, ислоҳотларни амалга оширишни қийинлаштирмоқда. Натижалар ҳамиша ҳам кутилгандек бўлмаяпти. Бу эса норозиликларга олиб келмоқда.

Лекин бундан қайта қуриш сиёсати хато сиёсатдир, унинг ижобий натижалари йўқ, деган хулосалар чиқариш нотўғри. Мамлакатимиздаги мисли кўрилмаган ошкоралик, жамият ҳаётининг демократиялашуви, фикрлар эркинлиги ва кўп партиявийлик қайта қуриш меваларидир. Бизнинг ҳаммамиз бундан баҳраманд бўлаяпмиз-ку, ахир!

Қайта қуришнинг ташқи сиёсат соҳасидаги муваффақиятлари айниқса диққатга сазовордир. Совет раҳбарияти илгари сурган янгича сиёсий тафаккур ва унинг асосида халқаро муносабатларни замона талабларига монанд ўзгартириш тўғрисидаги ғоялар бутун дунёда тан олинди. Хусусан, мамлакатимизнинг сайёрамиздаги сиёсий иқлимни яхшилаш, инсониятни термоядро уруши хавфидан қутқариш борасидаги аниқ қадамлари ва намунали ишлари яхши самаралар берди.

Далилларга мурожаат этайлик.

1987 йилда ўртача ва кам олисликка учириладиган ядровий ракеталарни тугатиш тўғрисида Совет-Америка шартномаси тузилган эди. Бугунги кунга келиб ушбу шартнома тўла бажарилди: иккала томоннинг ихтиёрида бўлган 2.692 та шундай қурол бутунлай йўқ қилиб ташланди. Албатта, бундан ҳам даҳшатлироқ қирғин воситаларининг жуда катта запаслари мавжуд. Шунинг учун ҳам ҳар икки йирик давлат раҳбарлари стратегик ҳужум ядровий қуролларини жиддий тарзда қисқартириш тўғрисидаги битимни ҳам тузишмоқчи. Лойиҳа устида олиб борилаётган ишлар ниҳоясига етай деб қолди. Президентларнинг июль ойига мўлжалланаётган навбатдаги учрашувида мазкур битимнинг имзоланиши кутилмоқда.

Ўтган йилнинг ноябрида Франция пойтахти — Парижда Европанинг 23 мамлакати раҳбарлари оддий қурол-яроғларни қисқартириш ҳақидаги ҳужжат остига имзо чекдилар. У амалга оширилса, қитъада ўлим воситалари анча камаяди.

Оммавий қирғинликка олиб келадиган кимёвий ва биологик қуролларни тамоман таъқиқлашга доир музокаралар олиб борилаётганлиги ҳам маълум. Совет Иттифоқи ушбу музокараларнинг муваффақиятли бўлиши учун аниқ ғояларни илгари сурди ва кимёвий қурол-яроғларни йўқ қилиб ташлашга мўлжалланган махсус завод ҳам қурди. Хуллас, «ҳалокатли» ташқи сиёсат туфайли қуролсизланиш муаммоси аста-секинлик билан ечила бошланди.

Ёинки афғон уруши масаласини олайлик. Олдинги раҳбарият ҳеч кимдан сўрамасдан ва маслаҳатлашмасдан афғон уруши гирдобига минг-минглаб йигитларимизни ташлагани, кўпдан-кўп ўғлонларимиз бегона тупроқда ҳалок ёки ногирон бўлишгани рост. Шу билан бирга 1985 йил апрелида ҳокимият тепасига келган раҳбариятимиз тўққиз йил давом этган «бегона уруш»га чек қўйди ва афғонлар ишига аралашганимиз хато иш бўлганлигини рўй-рост тан олди. Бу билан, биринчидан, афғон элида совет кишиларининг қирилиб кетишларига чек қўйилди, иккинчидан, мамлакатимиз урушнинг беҳисоб харажатларидан қутулди, учинчидан, Совет Иттифоқининг халқаро обрўси ошди, унинг жаҳондаги мавқеи мустаҳкамланди. Балки В. Жириновский бу ҳақиқатни инкор этар? Шундайга ўхшаяпти. Аммо халқимиз, жаҳон жамоатчилиги Совет ҳукуматининг Афғонистон масаласидаги хизматларини юқори баҳоладилар. Демак, ушбу масалада ҳам совет ташқи сиёсати айрим кишилар даъво қилганларидек, «ҳалокатли» эмас, балки мамлакатни ҳалокат ёқасидан олиб чиққан муҳим омил вазифасини ўтади.

Кейинги йилларда Ғарб билан Шарқ, биринчи навбатда Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатлар қарама-қарши туришдан мулоқотларга, самарасиз музокаралардан ҳамкорликка айланди, қуролсизланиш томон қўйилган қадамлар натижасида янги жаҳон уруши хавфи анча пасайди. Иқтисодиёт, фан-техника, маданият ва бошқа соҳаларда халқаро ҳамкорлик тобора ривожланмоқда. Кўпгина хорижий давлатлар иқтисодий танглликни бошдан кечираётган мамлакатимизга молиявий ёрдам кўрсатмоқдалар. Яқинда АҚШ ҳукумати СССРга қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиб олиш учун 1,5 миллиард доллар қарз бериб туришга қарор қилди. Қатор мамлакатлар бизга каттароқ қарз бериш масаласини ҳам муҳокама этмоқдалар.

Энг ривожланган еттита давлат раҳбарларининг 15—17 июль кунлари Лондонда бўладиган анъанавий учрашуви қатнашчилари эса СССР Президенти М. С. Горбачев билан мулоқот қилиб, биз билан иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш масаласини кўриб чиқмоқчилар.

Бундан хулоса шуки, янгиланган, ташаббускор, самарали ташқи сиёсат қайта қуришни амалга ошириш учун қулай халқаро шарт-шароит яратибгина қолмай, қўшимча имкониятларни ҳам вужудга келтирмоқда. Албатта, ташқи сиёсатимизни бенуқсон қилиб кўрсатишдан йироқдамиз. Бизнингча, ҳозир ҳам уни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иттифоқдош республикаларнинг ўрни ва ҳиссаси жуда паст. Чунончи, 20 миллионли аҳолига, кучли иқтисодий имкониятларга эга бўлган Ўзбекистонимизнинг нуфузидан Совет ҳукуматининг ташқи сиёсий фаолиятида яхши фойдаланилаяпти, дейиш қийин. Ўйлаймизки, янгиланган Иттифоқда бу масала ҳам ўзгача ҳал этилади, яъни совет ташқи сиёсати ихтиёрий равишда бирлашган суверен давлатлар иштирокида ишлаб чиқиладиган ва уларнинг манфаатларига яна ҳам тўлароқ жавоб берадиган сиёсатга айланади.

Лекин бундан қатъий назар, ҳозир ҳам Совет Иттифоқининг ташқи сиёсатига «ҳалокатли» деб тамға босиш асоссиз даъво, беҳуда чиранишдир. Унинг халқимиз, инсоният манфаатларига, тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорлик учун хизмат қилаётганлиги кенг эътироф этилгандир.

Жаноб В. Жириновскийнинг сўзларига, агар улар сиёсатдан узоқ бир киши томонидан айтилганда, эътибор бермаса ҳам бўларди. Лекин у сайловда учинчи ўринни эгаллаган ва шунинг учун ҳам жуда хавфли бўлганлиги туфайли, уни жавобсиз қолдириш мумкин эмас.

Собир ҚУРБОНОВ.

ЁДЛАБ ОЛИНГ

ТО ДАҲРДУРУР, ДАҲР УЗА СУЛТОН БУЛҒИЛ,
ТО ОЛАМ ЭРУР, ОЛАМ УЗА ХОН БУЛҒИЛ.
ДАВРОН ЭЛИНИНГ ЖИСМИДА ҲАМ ЖОН БУЛҒИЛ,
ҲАМ ЖОНЛАРИҒА МОЯИИ ДАРМОН БУЛҒИЛ.

КОМСОМОЛОБОД районидаги Мирзааҳмедов номли давлат хўжалигида меҳнаткашларга яна бир қулайлик яратилди. Хўжалик маркази — Мингбулоқда ишга тушган оталар чойхонасида меҳнаткашлар унумли ишдан сўнг мазмунли ҳордиқ чиқариш имконига эга бўлишди.Улар бу ерда бир пиёла чой устида гурунглашибгина қолмай, тўй ва маросимлар, турли кечаларни ўтказа оладилар.

СУРАТДА: чойхоначи Жўрабой ака Йўлдошев чойхўрлар хизматига камарбаста.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Қирғизистон янгиликлари

ТУРКИЯ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

ҚИРҒИЗИСТОННИНГ жаҳон иқтисодий ҳамжамиятига кириши учун тўғридан-тўғри иқтисодий алоқаларни йўлга қўйиш ниятида республика бош вазири Н. Исанов бошчилигидаги ҳукумат делегацияси Туркияга борди, Истанбулда ишбилармонлар билан учрашди. Анқарадаги молия ва божхона вазирлигида эса Қирғизистону Туркия ўртасида савдо, иқтисодий ҳамкорлик битими имзоланди. Бундан кўзланган мақсад — қишлоқ хўжалик наъматларини, мўйна хом ашёсини қайта ишлаш ва улардан харидоргир маҳсулот тайёрлаш, қирғиз ва турк фирмаларининг қўшма корхоналарини барпо қилишни давом эттиришдир.

«ЎшТВ» — КИЧИК КОРХОНА

ЎШ вилояти ойнаи жаҳонига муқобил равишда «ЎшТВ» кичик корхонаси ташкил этилди. У кабелли бўлиб, тобора кенг оммалашмоқда.

Айни пайтда «ЎшТВ» саргузашт, ҳинд, диний-тарихий мавзудаги совет ва чет эл видеофильмларини намойиш этмоқда. Бу эса ўсмирларнинг кечалари шаҳардаги видеосалонларда сангиб юришларини камайтирди. Келажакда ўшликлар шаҳарда юз бераётган сиёсий, иқтисодий, маданий-маиший турмушга оид янгиликлар, долзарб муаммолар ҳақидаги кўрсатувларни ўзбек, қирғиз, рус тилларида мунтазам томоша қиладиган бўладилар.

Раҳим КАРИМ,
«Халқ сўзи»нинг Ўшдаги мухбири.

Бош муҳаррирга мактуб

ШУНДАЙ НАШР БОР!

Ҳурматли муҳаррир!

Рўзномангизнинг шу йил 16 май сонида эълон қилинган «Бир дардкаш нашр бўлса...» (муаллифлар А. Усмонхўжаев, Т. Бобохўжаев) мақоласини ўқиб, бизда ҳам айрим мулоҳазалар туғилди. Аввало муаллифларнинг жонкуярлиги таҳсинга лойиқ. Чиндан ҳам жамиятдаги туғма ва ўзлари билиб-билмасдан ногирон бўлиб қолган кишилар, қаровчисидан маҳрум ёки иложсизликдан интернат-уйлардан макон топган болалар, ёлғиз қариялар ҳар қандай инсоннинг ҳам кўнглини чўктиради, уларнинг аҳволи руҳиятини кўриб ачинасан, беихтиёр юракларинг зирқираб кетади. Тўғри, бундай кишиларга давлатимиз озми-кўпми ёрдам қилаяпти. Хайр-саховатли ҳамюртларимиз, қолаверса корхона ва ташкилотлар ҳам қурблари етганча меҳр-мурувват кўрсатишаяпти, моддий ва маънавий томондан қўллаб-қувватлашаяпти. Аммо булар етарли эмас. Бозор иқтисоди даврида ана шундай тоифадаги одамларнинг ниҳоятда ночор аҳволга тушиб қолаётганликларидан кўз юмиб бўлмайди.

Хўш, нима қилмоқ керак? Бизнингча, юқоридаги мақола муаллифлари айтганларидек, биргина «Мурувват» рўзномасини нашр этиш билан бағри кемтик қариялар ва ногиронлар кўнглига таскин-тасалли бериб бўлармикан? Бундай қараганда шундай рўзномага эҳтиёж борга ўхшайди. Бироқ, келинг, чуқурроқ мушоҳада қилиб кўрайлик. Афтидан мақола муаллифлари республикамизда қарийб ўттиз йилдан буён нашр этилаётган ва 90 мингдан зиёд муштарийга эга бўлган «Саховат» (1991 йил 1 январгача «Ўзбекистон социал таъминоти» номи билан юритилган) мажалласи борлигидан бехабарга ўхшайдилар. Ушбу мажалла ижтимоий таъминот вазирлиги қошида, икки ойда бир марта нашр этилмоқда. Унинг саҳифаларида ижтимоий таъминот ҳуқуқшунослиги, уруш ва меҳнат фахрийлари — пенсионерлар, кўп болали оналар, ва шубҳасиз, ногирон ҳамда ёлғиз кишиларнинг яшаш шароити, ҳаёти, фаолияти, талаб-эҳтиёжларига доир мақолалар ҳам канда қилмай бериб борилади. Бунга ишонч ҳосил қилмоқ учун мажалла саҳифаларини варақлаб кўрмоқнинг ўзи кифоядир.

Энди, бундай савол туғилади: хўш, келажакда нашр этилиши тахмин қилинаётган «Мурувват» номли алоҳида рўзнома чиқаришга ҳожат бормикан? Янги рўзнома ҳар қанча зарур бўлмасин, бир товуққа ҳам сув, ҳам дон керак деганларидай, анча сарф-харажатларни тақозо қилади. Рўзнома чиқаришга даъват этиб, шерикликка чақираётган «дардкаш» ташкилотлар, жамоатчилик уюшмалари моддий қудрати ва ташкилий имкониятига аминмикин? Гапнинг пўстакласини айтганда, улар тўплаган жамғармалар ногиронлар, ёлғизлар ва кам таъминланган бошқа фуқаролардан ортмайди. Бунинг устига янги рўзнома ташкил этиб, уларнинг моддий аҳволини баттар оғирлаштиришнинг нима кераги бор? Унга кетган маблағни ночор аҳоли мушкулини енгиллатишга сарфлаш яхши эмасми?

«Саховат» мажалласи кўпдан буён қариялар, ногиронлар, бошқа тоифадаги пенсионерларнинг ҳаётий муаммоларини баҳоли қудрат ёритиб келмоқда ва бу эзгу ишни янада кенгроқ кўламда давом эттириш ниятида.

А. МАННОПОВ,
«Саховат» мажалласи бош муҳаррири.

АЛЕКСАНДР АБРАМОВИЧ БЕРЛИН

Ўзбек совет мусиқа санъати оғир жудоликка учради. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Мухтор Ашрафий номли Тошкент давлат консерваториясининг доценти, СССР бастакорлар уюшмасининг аъзоси, бастакор Александр Абрамович Берлин 61 ёшида вафот этди.

А. А. Берлин 1930 йилда Тошкент шаҳрида туғилди. 1964 йилда Тошкент давлат консерваториясининг бастакорлик бўлимини битиргандан сўнг, ижод билан фаол шуғуллана бошлади. «Тўй куни», «Қирол майдони эртаги» опералари, «Сув ҳақида қисса», «Мойдодир», «Гўзал Василиса» балетлари, «Менинг баҳорим қалдирғочи» мусиқий комедияси унинг қаламига мансубдир. Драма спектаклларига мусиқалар унинг ижодида алоҳида ўрин тутди, у 93 спектаклга мусиқа ёзди.

А. А. Берлин бир қатор симфоник, вокал-симфоник асарлар, халқ мусиқа асбобларида ижро этиш учун асарлар, камер асарлар, кинофильмларга мусиқа, қўшиқлар ва романслар яратди. У Ўзбекистон мусиқа санъатини ривожлантиришга, ёш авлодни эстетик жиҳатдан тарбиялашга кўп куч ва ғайрат сарфлади.

А. А. Берлин ижодкорлик ва тарбиявий ишни фаол мусиқий-ижтимоий фаолият билан қўшиб олиб борди. У Ўзбекистон бастакорлар уюшмаси бошқарувининг аъзоси, СССР мусиқа арбоблари уюшмаси марказий бошқарувининг аъзоси, СССР бастакорлар уюшмаси тафтиш комиссиясининг аъзоси, Ўзбекистон мусиқа жамияти бошқарувининг аъзоси этиб сайланган эди. У ўзига нисбатан талабчанлиги, юксак фуқаролик мавқеи билан ажралиб турар эди. Республика мусиқа санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун А. А. Берлинга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби» фахрий унвони берилган эди.

Ажойиб бастакор, сезгир инсон, коммунист Александр Абрамович Берлиннинг ёрқин хотираси унинг истеъдоди мухлисларининг қалбида ҳамиша сақланиб қолади.

К. Юсупов, Э. Самандаров, Б. Назаров, Н. Ғойибов, А. Жабборов, Б. Қориев, М. Қаюмов, Э. Сопиҳов, О. Юсупова.

БАДАЛ НУРМУҲАМЕДОВ

Ўзбек совет театр санъати оғир жудоликка учради. Ўзбекистон ССР халқ артисти Бадал Нурмуҳамедов 79 ёшида вафот этди.

Б. Нурмуҳамедов 1913 йилда Тошкент шаҳрида камбағал деҳқон оиласида туғилди. Кинофабрика қошида очилган актёрлик студиясини битириб, шу жамоада ишлади. Узоқ йиллар қўғирчоқ театрида ва Муқимий номли мусиқий театрда актёр бўлиб ижод қилди.

1950 йилдан то умрининг охиригача Й. Охунбобоев номли республика ёш томошабинлар театрида меҳнат қилди. Б. Нурмуҳамедовнинг актёрлик истеъдоди айнан шу жамоада камол топди.

Актёр яратган Маҳкам ака («Уз уйингдасан»), Охунбобоев («Абдулла Набиев»), ота («Оқ кема»), Карло Бобо («Буратино») сингари кўплаб образлар ўзбек театр санъатининг равнақига катта ҳисса қўшиши билан бирга, ўсиб келаётган ёш авлод онгида инсоний фазилатлар камол топишида ўзига хос мактаб вазифасини ўтади.

Айниқса, унинг «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» телекўрсатувидаги сермаҳсул ижоди миллионлаб томошабинлар қалбида меҳр-оқибат, саховат, қадрият туйғуларини уйғотишга хизмат қилди.

Ўзбекистон театр санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун Б. Нурмуҳамедовга «Ўзбекистон ССР халқ артисти» фахрий унвони берилган эди.

Ажойиб инсон, истеъдодли актёр ва коммунист Бадал Нурмуҳамедовнинг ёрқин хотираси санъат мухлислари қалбида узоқ сақланиб қолади.

Бир гуруҳ ўртоқлари.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИИ ВА УРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
УРГАНЧ ҚУРИЛИШ КОЛЛЕЖИ
1991—1992 ўқув йилига

ТАЛАБАЛАР ТАКЛИФ ЭТАДИ

Коллежда ўқиш икки поғонада олиб борилади.

I поғона — ўрта махсус маълумот,

II поғона — юқори даражали маълумот.

II поғонали коллежда қуйидаги ихтисослар бўйича мутахассислар тайёрланади:

турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги. Ўқиш муддати — 3 йилу 10 ой;

бинолар ва иншоотлар қурилиши. Ўқиш муддати — 3 йилу 7 ой;

газ таъминоти ускуналари ва тармоқларини ишлатиш. Ўқиш муддати — 3 йилу 8 ой;

қурилишда иқтисод ва режалаштириш. Ўқиш муддати — 2 йилу 10 ой.

Ўқишни битирганларга тегишли ихтисосдаги кичик муҳандис малакаси берилади.

I поғонали коллеж юқорида кўрсатилган ихтисослар билан бир қаторда яна иккита ихтисосдаги мутахассисларни тайёрлайди:

қурилишда хўжалик фаолиятининг ҳисоб-китоби, назорати ва таҳлили;

кўкаламзорлаштириш ва боғ-хиёбон хўжалиги;

I поғонали коллеж сиртқи бўлимида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда мутахассислар тайёрланади.

Ҳужжатлар кундузги бўлимга — 1 июндан 31 июлгача; сиртқи бўлимга — 3 майдан 10 августгача қабул қилинади.

Коллежга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: коллеж директори номига ариза, ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асли), 086/У намунадаги тиббий маълумотнома, меҳнат дафтарчаси ёки колхозчи дафтарчасидан маъмурият томонидан тасдиқланган кўчирма (амалий иш тажрибасига эга бўлган шахслар ва сиртқи бўлимга кирувчилар учун), 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат, паспорт ва мажбурий ҳарбий хизматга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади (бу ҳақда кирувчиларнинг шахсий ҳужжатларига тегишли қайд ёзиб қўйилади).

Кириш имтиҳонлари:

кундузги бўлимда — 1 августдан 25 августгача,

сиртқи бўлимда — 10 августдан 30 августгача ўтказилади.

I ва II поғонали коллежга кирувчилар танлаган мутахассисликларидан қатъий назар қуйидаги фанлар бўйича имтиҳон топширадилар: математика (оғзаки), она тили ва адабиёт (ёзма);

турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги мутахассислигига кирувчилар расмдан қўшимча имтиҳон топширадилар.

II поғонали коллежга ўқишга кирувчилар юқорида кўрсатиб ўтилганларга қўшимча равишда қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги мутахассислигига — расмдан;

бинолар ва иншоотлар қурилиши, газ таъминоти ускуналари ва тармоқларини ишлатиш мутахассисликларига — чизмачиликдан;

қурилишда иқтисод ва режалаштириш мутахассислигига — информатикадан.

Коллежнинг манзили: Урганч шаҳри, В. И. Ленин кўчаси, 20-уй.

Мурожаат учун телефонлар: 6-64-97, 6-15-71.

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ
МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ
САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
1991—1992 ўқув йили учун
кундузги бўлимга

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

математика факультетига: математика мутахассислиги бўйича;

амалий математика факультетига: амалий математика мутахассислиги бўйича;

физика факультетига: физика, физика электроникаси, микроэлектроника, ярим ўтказгич асбоблари физикаси мутахассисликлари бўйича;

химия факультетига: химия, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш мутахассислиги бўйича;

биология факультетига: биология мутахассислиги бўйича;

тарих факультетига: тарих мутахассислиги бўйича;

ўзбек филологияси факультетига: ўзбек тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича;

тожик филологияси факультетига: тожик тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича;

рус филологияси факультетига: рус тили ва адабиёти, шунингдек миллий мактабларда рус тили ва адабиёти мутахассислиги бўйича;

география факультетига: география мутахассислиги бўйича;

ҳуқуқшунослик факультетига: ҳуқуқшунослик мутахассислиги бўйича;

чет тиллар факультетига: инглиз, француз, немис тиллари мутахассислиги бўйича;

Университет илмий-текшириш институтлари учун илмий ходимлар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ҳамда ўрта мактабларнинг юқори синфлари учун ўқитувчилар тайёрлайди.

Ҳамма факультетларга аризалар 25 июндан 15 июлгача қабул қилинади. Имтиҳонлар 16 июлдан бошланади. Студентлар сафига қабул қилиш 5 августда ўтказилади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: ректор номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат, 086-У намунадаги тиббий маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 6 дона фотосурат илова қилинади, ҳарбий хизматга муносабати тўғрисидаги ҳужжат ва паспорт шахсан кўрсатилади.

Ўзбек ва тожик филологияси факультетларига кирувчилар: она тили ва адабиёт (ёзма ва оғзаки), чет тилидан (оғзаки), СССР тарихидан (оғзаки);

математика ва амалий математика факультетларига кирувчилар: математикадан (ёзма ва оғзаки), физикадан (оғзаки), она тили ва адабиётдан (иншо);

физика факультетига кирувчилар: физикадан (ёзма ва оғзаки), математикадан (оғзаки), она тили ва адабиётдан (иншо);

химия факультетига кирувчилар: химиядан (ёзма), физикадан (оғзаки), математикадан (оғзаки), она тили ва адабиётдан (иншо).

биология факультетига кирувчилар: биология (оғзаки), химия (ёзма), математика (оғзаки), она тили ва адабиёт (иншо);

география факультетига кирувчилар: география (оғзаки), СССР тарихи (оғзаки), математикадан (оғзаки), она тили ва адабиётдан (иншо);

тарих факультетига кирувчилар: СССР тарихи (оғзаки), география (оғзаки), чет тили (оғзаки), она тили ва адабиётдан (иншо);

рус филологияси факльтетига кирувчилар: рус тили ва адабиётдан (ёзма ва оғзаки), СССР тарихи (оғзаки), чет тили (оғзаки);

миллий мактабларда рус тили ва адабиёти мутахассислигига кирувчилар: рус тили ва адабиётдан (диктант), рус тили ва адабиётдан миллий мактаблар программаси бўйича (оғзаки), СССР тарихи (оғзаки), чет тили (оғзаки);

чет тиллар факультетига кирувчилар: чет тили (оғзаки), СССР тарихи (оғзаки), она тили ва адабиётдан (ёзма ва оғзаки) **имтиҳон топширадилар.**

Ҳуқуқшунослик факультетига кирувчилар: СССР тарихи (ёзма), она тили ва адабиётдан (ёзма), совет ҳуқуқи асосларидан (ёзма, танловдан ташқари), математикадан (оғзаки) имтиҳон топширадилар. Кирувчилар икки йиллик иш стажига эга бўлишлари лозим.

Урта мактабни олтин (кумуш) медаль билан, ўрта махсус ўқув юрти ва ўрта ҳунар-техника билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар, агар эгаллаган мутахассисликлари бўйича ўқишга кираётган ҳолларда, бир фандан имтиҳон топширадилар. Биринчи имтиҳонни «аъло» баҳога топширганлар кейинги имтиҳонлардан озод қилинадилар. «4» ёки «3» баҳо олганлар эса қолган имтиҳонларни ҳам топширадилар.

Манзилгоҳимиз: Самарқанд шаҳри, 703004, Дорилфунун хиёбони, 15. Қабул комиссияси.

УЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
30-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1991—1992 ўқув йили учун
қуйидаги ихтисослар бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

9-СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БУЛГАН УҚУВЧИЛАР УЧУН (ўқиш муддати 3 йил);
— **тепловоз машинисти ёрдамчиси;**
— **электровоз машинисти ёрдамчиси;**
— **рефрижераторли поездларнинг чилангар устаси;**
— **тепловозни созловчи III разрядли чилангар-уста, тепловоз машинистининг ёрдамчиси;**
— **тепловозни созловчи III разрядли чилангар-электрчи, электровоз машинистининг ёрдамчиси;**
— **газ ва электрпайвандловчи-сантехник;**

11-СИНФНИ БИТИРГАНЛАР УЧУН (ўқиш муддати — 1 йил);
— **авточилангар;**
— **газэлектрпайвандловчи-сантехник;**
— **тепловозни созловчи чилангар-уста;**
— **тепловозни созловчи чилангар-электрчи;**

СОВЕТ АРМИЯСИ САФИДА ХИЗМАТ ҚИЛИБ ҚАЙТГАН УРТА МАЪЛУМОТЛИ ЁШЛАР УЧУН (ўқиш муддати — 1 йил);
— **рефрижераторли поездларнинг механик устаси;**
— **тепловоз машинисти ёрдамчиси;**
— **йўловчи вагонларнинг кузатувчиси** (йигит ва қизлар учун). Ўқишга қабул қилинганларга 81 сўм миқдорида стипендия берилади. Улар «Хабаровск — Москва», «Тошкент — Иркутск» поездларида ишлаб чиқариш амалиётини ўтказадилар.

— **Контакт тармоқлари электр созловчиси** мутахассислигини танлаган йигитлар учун ўқиш муддати 10 ой бўлиб, 120 сўм стипендия берилади. Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Билим юртини тугатганлар олий ўқув юртларига танловдан ташқари қабул қилинади, улар темир йўл транспорти ходимларига тегишли барча имтиёзлардан фойдаланадилар. Ишлаб чиқариш амалиёти даврида эса иш ҳақининг 50 фоизи берилади.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар; билим юрти директори номига ариза, турар жойи (ота-онасининг ишхонаси)дан маълумотнома, 10 дона фотосурат (3×4 см ҳажмида), туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома, паспорт ва ҳарбий билет.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Червяков кўчаси, 12-уй. (1, 5, 26-трамвайларнинг «Фоменко кўчаси» бекати).

Телефон: 91-14-07.

МАНФААТДОР ШАХСЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТАШКИЛОТ

компьютерлар, ксерокслар ва телефаксларни сотади. Компьютер ва ташкилий техникани таъмирлайди ва унга тўлиқ сервис хизмати кўрсатади, картриджларни тўлдиради ва ксерокcларга керакли кукун билан таъминлайди. Соат 17.00 дан 20.00 гача 54-60-44 телефони орқали қўнғироқ қилинсин.

ТАШКИЛОТ IBM—PC хусусий ЭҲМсига матнларни ўзбек тилида териш, таҳрир қилиш ва босиб чиқариш имконини берувчи матний муҳаррир (редактор)ни ўрнатиб беради. Соат 17.00 дан 20.00 гача қўнғироқ қилинсин. **Тошкент шаҳридаги телефон: 54-60-44; Москва шаҳридаги телефон: 42-24-750.**

БУГУН: «Народное СЛОВО» саҳифаларида

Қорақалпоғистон республикаси халқ депутати Давлатбой Хўжаниёзовнинг Қорақалпоғистон Совет республикасининг навбатдаги олтинчи сессияси олдидан «Долзарб мавзу» рукни остидаги мақоласи ва Қўшработ районидаги кичик корхоналарининг чет эл фирмалари билан ҳамкорлиги ҳақида хабар биринчи саҳифадан ўрин олган.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг «СССР фуқаролари, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги қонуни билан иккинчи ва учинчи саҳифаларда танишасиз.

Турли мавзулардаги янгиликлар, эълонларни тўртинчи саҳифада ўқишингиз мумкин.

Бош муҳаррир: Аҳмаджон МУХТОРОВ.

Таҳрир ҳайъати: Анвар ЖЎРАБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдували ИМОМАЛИЕВ, Йўлдош ИСМОИЛОВ, Тоҳир МИРҲОДИЕВ, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ, Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Азим СУЮН, Тоиба ТЎЛАГАНОВА, Муҳтарама УЛУҒОВА, Сайди УМИРОВ, Норбобо ШАКАРОВ, Муҳаммад Содиқ Муҳаммад ЮСУФ, Ориф ЮНУС.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00
Босишга топширилди: 20.40.

Индекс: 64608. 5587-буюртма.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12